

Flavius ROVINARU
Larisa KANTO

Mihaela ROVINARU
Marcel PÎRVU

MACROECONOMIE

-repere teoretice și aplicații practice-

PRESA UNIVERSITARĂ CLUJEANĂ

Flavius ROVINARU
Larisa KANTO

Mihaela ROVINARU
Marcel PÎRVU

MACROECONOMIE

-repere teoretice și aplicații practice-

Presă Universitară Clujeană
2026

Referenți științifici:

Conf. univ. dr. Dana Bako

Conf. univ. dr. Cătălin Postelnicu

ISBN 978-606-37-2928-7

© 2026 Autorii volumului. Toate drepturile rezervate. Reproducerea integrală sau parțială a textului, prin orice mijloace, fără acordul autorilor, este interzisă și se pedepsește conform legii.

Universitatea Babeș-Bolyai
Presa Universitară Clujeană
Director: Codruța Săcelean
Str. B.P. Hasdeu nr. 51
400371 Cluj-Napoca, România
Tel.: (+40) 744 687 884
E-mail: editura@ubbcluj.ro
editura.ubbcluj.ro | libraria.ubbcluj.ro

CUPRINS

CAPITOLUL 1. PIAȚA FORȚEI DE MUNCĂ.....	5
CAPITOLUL 2. PIAȚA MONETARĂ. BANII	13
CAPITOLUL 3. PIAȚA FINANCIARĂ	25
CAPITOLUL 4. ECONOMIA NAȚIONALĂ. MĂSURAREA REZULTATELOR LA NIVEL MACROECONOMIC	33
CAPITOLUL 5. COMPORTAMENTUL PRODUCĂTORULUI	43
CAPITOLUL 6. ECHILIBRUL MACROECONOMIC	51
CAPITOLUL 7. CICLICITATE ECONOMICĂ. CREȘTERE ECONOMICĂ.....	57
CAPITOLUL 8. INFLAȚIA.....	65
CAPITOLUL 9. ȘOMAJUL	73
RĂSPUNSURI	81
BIBLIOGRAFIE.....	89
ANEXĂ.....	91

CAPITOLUL 1. PIAȚA FORȚEI DE MUNCĂ

1. Piața
2. Piața factorilor de producție
3. Piața forței de muncă
4. Cererea și oferta de forță de muncă
5. Salariul
6. Formele salariului
7. Salarizare

CITEȘTE ȘI ÎNVAȚĂ

Piața – locul geografic sau spațiul în care se desfășoară schimburile, în care are loc întâlnirea între agenții economici purtători ai cererii sau ofertei. O categorie specială a piețelor o constituie piețele specializate cum ar fi piețele factorilor de producție sau piețele bunurilor de consum.

Piața factorilor de producție – piață specializată în cadrul căreia se negociază, se formează prețul, se corelează cererea cu oferta pentru diferitele categorii de factori de producție. Se manifestă sub diferite forme, în funcție de tipul factorilor care sunt tranzacționați putându-se distinge: piața forței de muncă, piața capitalurilor, piața financiară, piața monetară etc.

Piața forței de muncă – piața specifică, în interiorul acesteia întâlnindu-se oferta cu cerea de forță de muncă, pe baza raportului stabilit între acestea se negociază și se stabilesc condițiile de angajare a salariaților, se stabilește nivelul salariului în raport cu performanțele angajaților, se materializează mobilitatea forței de muncă la nivel de firmă, ramură economică, regiune geografică etc. Este cea mai reglementată și segmentată dintre toate piețele datorită faptului că indivizii, purtătorii forței de muncă, nu sunt o marfă oarecare.

Cererea de forță de muncă – aparține angajatorului fiind constituită din volumul de forță de muncă salariată necesar desfășurării în condiții cât mai bune a unei anumite activități economice. Dimensiunea cererii de forță de muncă se exprimă prin intermediul numărului de locuri de muncă disponibile dintr-un anumit domeniu de activitate, fiind influențată de o serie de factori endogeni și exogeni.

Oferta de forță de muncă – este generată de populația aptă în vârstă de muncă constând în volumul total de forță de muncă disponibil în societate care poate fi utilizat de către angajator în schimbul unui salariu.

Salariul – venit fundamental, suma de bani cu care se remunerează angajatul în funcție de rezultatele muncii sale în cadrul firmei. Nu este o remunerație oarecare ci are un caracter special fiind privită ca preț al închirierii forței de muncă, utilizată de angajator în baza unui contract. Are un caracter dual fiind un venit pentru angajat respectiv un cost pentru angajator.

Salariul brut – totalitatea veniturilor bănești realizate din muncă, nesupuse impunerii, constând în salariul de bază precum și din adaosurile corespunzătoare muncii prestate.

Salariul net – suma de bani încasată efectiv de angajat, rezultând din salariul brut corectat cu obligațiile legale față de stat sau alte entități (impozitul pe salariu, contribuții la asigurări sociale, șomaj etc.)

Salariul nominal – suma de bani încasată de salariat pentru munca prestată, exprimată într-o anumită monedă și în prețurile curente de piață.

Salariul real – cantitatea de bunuri și servicii care poate fi achiziționată de un salariat în schimbul salariului său nominal. Exprimă puterea de cumpărare a salariului nominal.

Salariul minim – salariul fixat pe cale legală în scopul garantării unei sume de bani cu ajutorul căreia categoriilor defavorizate să le poată fi asigurat un trai decent.

Salariizare – operațiuni specifice constând în determinarea dimensiunii și plata efectivă a salariului. Are următoarele etape: relevarea situației salariatului, stabilirea salariului în expresie absolută și relativă, compunerea salariului pe elementele constitutive existente sau posibile, achitarea salariului.

TESTEAZĂ CE AI ÎNVĂȚAT

1. Piața forței de muncă:

- a) este o componentă a pieței în general;
- b) obiectul tranzacțiilor este forța de muncă;
- c) obiectul tranzacțiilor este munca depusă de individ;
- d) toate variantele sunt corecte.

R:

2. Care dintre următoarele nu reprezintă trăsături ale pieței forței de muncă:

- a) piață unitară, omogenă;
- b) piață imperfectă;
- c) piață reglementată;
- d) piață rigidă, în anumite condiții;
- e) piață perfectă.

R:

3. Despre piața forței de muncă nu se poate spune că:

- a) este un ansamblu de acțiuni de vânzare-cumpărare a forței de muncă;
- b) relevă confruntarea cererii cu oferta de muncă;
- c) relevă confruntarea cererii cu oferta de forță de muncă;
- d) este o piață ca oricare alta.

R:

4. Oferta de forță de muncă:

- a) vizează cantitatea de forță de muncă ce poate fi utilizată la un moment dat într-un sistem economic;
- b) este formată din populația aptă de a munci, în schimbul unui salariu, și disponibilă pentru efectuarea unor activități economice generatoare de venit;
- c) este nevoia sau necesarul de forță de muncă salariată ce există la un moment dat sau pe o anumită perioadă de timp în cadrul unui sistem economic, în funcție de un anumit salariu;
- d) este exprimată prin numărul de locuri de muncă disponibile.

R:

5. Cererea de forță de muncă:

- a) vizează cantitatea de forță de muncă ce poate fi utilizată la un moment dat într-un sistem economic;
- b) este exprimată prin numărul de locuri de muncă disponibile;
- c) este formată din populația aptă de a munci, în schimbul unui salariu, și disponibilă pentru efectuarea unor activități economice generatoare de venit;
- d) este nevoia sau necesarul de forță de muncă salariată ce există la un moment dat sau pe o anumită perioadă de timp în cadrul unui sistem economic, în funcție de un anumit salariu.

R:

6. Precizați care dintre factorii enumerați influențează oferta de forță de muncă:

- a) nivelul salariului;
- b) capacitatea angajatorului de a înlocui un tip de forță de muncă cu un alt tip sau cu un al factor de producție
- c) standardul de viață al angajatorilor;
- d) condițiile de muncă și durata muncii;
- e) posibilitățile de promovare în cadrul firmei.

R:

7. Pe termen scurt, oferta de forță de muncă depinde de:

- a) factori demografici;
- b) nivelul și evoluția productivității muncii;
- c) nivelul salariului real din economie;
- d) toate variantele de mai sus sunt corecte.

R:

8. Pe termen lung, oferta de forță de muncă depinde de:

- a) factori demografici;
- b) nivelul și evoluția productivității muncii;
- c) nivelul salariului real din economie;
- d) toate variantele de mai sus sunt corecte.

R:

9. Efectul de substituție se manifestă atunci când:

- a) utilitatea marginală a timpului liber este mai mare decât utilitatea marginală a salariului suplimentar;
- b) utilitatea marginală a salariului suplimentar excede utilitatea marginală a timpului liber;
- c) utilitatea marginală a timpului liber este mai mică decât utilitatea marginală a salariului suplimentar;
- d) utilitatea marginală a salariului suplimentar este mai mică decât utilitatea marginală a timpului liber.

R:

10. Efectul de venit se manifestă atunci când:

- a) utilitatea marginală a timpului liber este mai mare decât utilitatea marginală a salariului suplimentar;
- b) utilitatea marginală a salariului suplimentar excede utilitatea marginală a timpului liber;
- c) utilitatea marginală a salariului suplimentar este mai mică decât utilitatea marginală a timpului liber;

d) utilitatea marginală a timpului liber este mai mică decât utilitatea marginală a salariului suplimentar.

R:

11. Care dintre următoarele afirmații referitoare la piața forței de muncă sunt false:

- a) pe această piață se confruntă cererea cu oferta de forță de muncă;
- b) pe această piață se vând și se cumpără toate bunurile obținute prin muncă;
- c) aici se stabilește nivelul salariului;
- d) cererea este întotdeauna egală cu oferta.

R:

12. Fiecare prod-factor aduce un venit. Cărui factor de producție îi corespunde salariul:

- a) muncii;
- b) capitalului;
- c) naturii;
- d) angajatului.

R:

13. Nevoia de muncă este considerată cerere de muncă atunci când:

- a) este salarizată;
- b) este cuantificabilă;
- c) este făcută o cerere în acest sens, la Oficiul forței de muncă;
- d) este egală cu oferta de muncă.

R:

14. Munca realizată de persoanele casnice, elevi, militari în termen și alte asemenea categorii, nu face parte din cererea de muncă, deoarece:

- a) nu poate fi cuantificată;
- b) respectivii nu sunt salarizați;
- c) respectivii nu au un loc de muncă stabil;
- d) activitățile realizate de ei nu sunt utile societății;
- e) nici o variantă nu e corectă.

R:

15. Formarea ofertei de muncă necesită o perioadă lungă de timp, deoarece:

- a) pentru că e nevoie de o perioadă relativ îndelungată ca fiecare generație să crească și să se instruiască, atingând vârsta de încadrare;
- b) pentru că și cererea de forță de muncă, pe termen lung, nu se modifică;
- c) pentru că oamenii nu mai au resurse de existență și abia după un timp își manifestă nevoia de a lucra;
- d) pentru că egalizarea cererii cu oferta de forță de muncă necesită un timp îndelungat.

R:

16. Prețul factorului de producție muncă este cunoscut sub numele de:

- a) rentă;
- b) valoare brută;
- c) salariu;
- d) profit.

R:

17. Salariul:

- a) este un factor de producție ce concurează la desfășurarea oricărei activități;
- b) reprezintă o plată pentru desfășurarea în bune condiții și în timp util a unei activități;
- c) este o sumă de bani acordată de o firmă unui angajat, ca premiu;
- d) reprezintă un venit primit de posesorul forței de muncă, pentru contribuția la rezultatul activităților depuse în folosul angajatorului.

R:

18. Salariul reprezintă, din punctul de vedere al angajatorului:

- a) o componentă a profitului anual;
- b) un element de cost;
- c) o modalitate de evaluare a situației firmei;
- d) o formă de recuperare a cheltuielilor cu materiile prime și materialele utilizate în procesul de producție.

R:

19. Salariul reprezintă, din punctul de vedere al angajatului:

- a) o componentă a profitului anual;
- b) un element de cost;
- c) o formă de venit;
- d) o formă de remunerare a activităților depuse de către angajator în procesul de producție.

R:

20. Salariul nominal este:

- a) cantitatea de bunuri și servicii care poate fi cumpărată, la un moment dat, cu suma primită;
- b) suma de bani pe care angajatul o primește ca urmare a muncii prestate;
- c) suma de bani primită de o persoană;
- d) altă denumire a salariului real.

R:

21. Salariul real nu este:

- a) expresia valorică a salariului anual;
- b) forma bănească a salariului;
- c) expresia bănească a prețului bunurilor ce pot fi achiziționate la un moment dat într-o economie;
- d) cantitatea de bunuri și servicii care poate fi cumpărată la un moment dat cu salariul nominal.

R:

22. Salariul real se află în relație direct proporțională cu:

- a) salariul nominal;
- b) nivelul prețurilor la bunurile de consum;
- c) impozitul pe venitul global;
- d) mărimea consumului.

R:

23. Salariul real se află în relație invers proporțională cu:

- a) nivelul salariului nominal;
- b) nivelul prețurilor sau tarifelor la bunurile de consum, respectiv la serviciile achiziționate;
- c) nivelul consumului personal;
- d) gradul de economisire la nivel personal.

R:

24. Indicelui salariului real pune în evidență:

- a) modificarea în timp a salariului nominal;
- b) mișcarea de ansamblu a prețurilor;
- c) dinamica salariului real;
- d) modificarea salariului net în raport cu cel brut.

R:

25. Gradul diferit de dificultate a activităților:

- a) permite apropierea nivelelor de salarizare pe plan mondial;
- b) duce la diferențierea salariilor;
- c) determină salariul real;
- d) determină fixarea sistemului de impozitare.

R:

26. La determinarea salariului real se ia în considerare:

- a) indicele general al prețurilor;
- b) indicele prețurilor bunurilor de consum;
- c) indicele prețurilor bunurilor de producție;
- d) indicele prețurilor satisfactorilor.

R:

27. Statul are posibilitatea să influențeze, în anumite limite, nivelul salariului prin următoarele pârghii:

- a) stabilirea salariului mediu pe economie;
- b) blocarea salariilor, în anumite condiții;
- c) stabilirea mărimii indemnizației de șomaj;
- d) indexarea salariului real;
- e) toate cele de mai sus.

R:

28. Limitele nivelului salariului sunt:

- a) limita inferioară dată de salariul minim pe economie;
- b) limita inferioară dată de salariul mediu pe economie;
- c) limita superioară dată de posibilitățile financiare ale firmelor;
- d) limita superioară dată de productivitatea marginală a muncii.

R:

29. Stabilirea salariului minim pe economie:

- a) intră în atribuțiile statului;
- b) are numai avantaje;
- c) este acceptată de toată lumea;
- d) ridică și unele obiecții.

R:

30. Diferențele existente între salarii pot fi:

- a) diferențe ne semnificative;
- b) diferențe de compensare;
- c) rente de situație;
- d) rente de monopol.

R:

SĂ APLICĂM CE AM ÎNVĂȚAT!

FORMULE DE CALCUL

$$\text{Salariul real: } SR = \frac{SN}{P} \text{ sau } SR = \frac{SN}{Ip}$$

Unde: SN – salariul nominal
P – nivelul prețurilor bunurilor de consum
Ip – indicele general al prețurilor bunurilor de consum

Indicele salariului real: $I_{SR} = \frac{I_{SN}}{I_p} \cdot 100$ sau $I_{SR} = \frac{SR_1}{SR_0} \cdot 100$

Unde: I_{SN} – indicele salariului nominal
 SR_1 – salariul real în perioada curentă
 SR_0 – salariul real în perioada de referință (de bază)

Indicele salariului nominal: $I_{SN} = \frac{SN_1}{SN_0} \cdot 100$

Unde: SN_1 – salariul nominal în perioada curentă
 SN_0 – salariul nominal în perioada de referință

Indicele general al prețurilor bunurilor de consum: $I_p = \frac{P_1}{P_0} \cdot 100$

Unde: P_1 – nivelul prețurilor bunurilor de consum în perioadă curentă
 P_0 – nivelul prețurilor bunurilor de consum în perioadă de referință.

APLICAȚII

1. Să se completeze tabelul următor pe baza relațiilor care se stabilesc între indicatorii respectivi:

	Salariul nominal (SN)	Indicele salariului nominal (I_{SN})	Indicele prețurilor (I_p)	Salariul real (SR)	Indicele salariului real (I_{SR})
T_0	10.000				
T_1			75%		125%

2. În situația în care salariul real crește cu 20% iar prețurile bunurilor de consum cu 5%, determinați dinamica salariului nominal.
3. În anul anterior, salariile nominale au crescut cu 5%, în condițiile în care prețurile au crescut cu 4,5%. Să se calculeze modificarea procentuală a salariului real.
4. Pe o piață oarecare prețurile se reduc cu 8%. Pentru evitarea apariției unui exces de cerere statul ia decizia de a reduce salariul nominal în asemenea măsură încât salariul real să rămână constant. Calculați cu cât trebuie micșorat salariul nominal.
5. În anul curent salariul real este cu 10% mai mic decât cel din anul precedent, salariul nominal crescând însă cu 5%. Să se determine evoluția prețurilor bunurilor de consum și a puterii de cumpărare a banilor.
6. O creștere cu 45% a nivelului general al prețurilor bunurilor de consum coroborată cu o dublare a salariului nominal, produce modificări la nivelul salariului real. Care este modificarea salariului real?
7. În perioada curentă salariul nominal al unui angajat este 2.000 u.m., mai mare cu 30% decât salariul nominal obținut în perioada de referință. Prețurile bunurilor de consum cunosc o tendință de scădere, înregistrându-se un regres de 20% pe intervalul studiat. Precizați care este modificarea salariului real al angajatului, în echivalent unități monetare, precum și modificarea sa în procente.
8. Salariul nominal crește de la 1.500 u.m. în perioada de referință la 2.000 u.m. în perioada curentă, în vreme ce salariul real scade cu 40%. Să se calculeze dinamica salariului nominal, dinamica prețurilor și a puterii de cumpărare a banilor pentru intervalul analizat.

9. În anul 2025 prețurile cresc cu 25% față de anul 2024, iar salariul nominal cu 15% față de anul precedent când se situa la 2.000 u.m. Determinați: a) dinamica salariului real pentru intervalul studiat; b) în ipoteza în care salariul real ar rămâne nemodificat, precizați care ar trebui să fie nivelul salariului nominal în 2025.
10. Pe fondul recesiunii economice prețurile bunurilor de consum cresc cu 20%, în cazul bunurilor de producție înregistrându-se o creștere de 10%. Pentru a proteja populația, statul ia decizia indexării salariilor cu 50% din creșterea înregistrată a prețurilor. Calculați: a) mărimea salariului nominal al unui angajat după indexare, în cazul în care salariul său nominal era de 2.500 u.m.; b) modificarea relativă a salariului real în condițiile prezentate.
11. Creșterea cererii agregate determină o creștere a producției unei firme cu 40% dar și o creștere a numărului de angajați cu 20%. Salariul nominal al unui angajat a fost în perioada de referință 1.500 u.m., indicele său fiind cu 10% superior indicelui productivității medii a muncii. Să se calculeze mărimea salariului nominal în perioada curentă.
12. În anul curent, salariul nominal crește cu 10% față de anul anterior, când se situa la 3.000 u.m. În situația în care prețurile bunurilor de consum sporesc cu 25%, identificați: a) dimensiunea salariului nominal în anul curent; b) modificarea absolută și relativă a salariului real în intervalul de timp analizat.
13. La nivelul unei ramuri economice producția scade cu 20%, iar numărul de angajați cu 40%. Cu toate acestea se obține o creștere a salariul real egală cu 30% din creșterea productivității medii a muncii. Cunoscând faptul că în perioada de bază salariul real era 2.000 u.m. și că prețurile cresc cu 50%, să se calculeze: a) salariul nominal în perioada de referință și în perioada curentă; b) variația absolută și relativă a salariului nominal.
14. Într-o economie, cererea de forță de muncă este dată de relația $Q_{C_L} = 2500 - 50P_L$, în vreme ce oferta de forță de muncă este dată de $Q_{O_L} = 400 + 20P_L$ (unde P_L reprezintă prețul mâinii de lucru). Să se determine salariul de echilibru și numărul angajaților din economia respectivă. Să se reprezinte grafic funcțiile cererii și a ofertei de forță de muncă.
-

CAPITOLUL 2. PIAȚA MONETARĂ. BANII

1. Bani
2. Masa monetară
3. Agregate monetare
4. Puterea de cumpărare a banilor
5. Rezervă minima obligatorie
6. Piața monetară
7. Dobânda și rata dobânzii
8. Creditor, debitor
9. Scont

CITEȘTE ȘI ÎNVAȚĂ

Bani – denumire generică dată tuturor însemnelor de valoare apărute din necesitățile schimbului, aflate într-o permanentă transformare și evoluție de-a lungul istoriei. Fiind un activ special, acesta îndeplinește funcții precum: mijloc de schimb, mijloc de plată, mijloc de teaurizare, mijloc de măsurare a activității economice etc.

Masa monetară – totalitatea mijloacelor de plată, sau plasamentele lor financiare care pot fi convertite rapid în mijloace de plată, pe care le dețin agenții economici nefinancieri dintr-o țară. Aceste mijloace de plată au ca destinație achizițiile de bunuri, stingerea unor datorii, constituirii economiilor sau efectuare de plasamente. Are o structură complexă fiind formată din mai multe componente denumite agregate, numărul lor diferind însă de la o țară la alta.

Agregat monetar – indicator sau mărime statistică, componentă a masei monetare, având funcții specifice și relevanță prin intermediul fluxurilor reale din economie și a instituțiilor financiar – bancare specializate care le gestionează. Cele mai cunoscute agregate monetare sunt: M0, M1, M2, M3, L.

Baza monetară (M0) – este considerată un agregat monetar curent, operativ, fiind compus din: numerarul din casieriile băncilor, numerarul din afara sistemului bancar, disponibilități ale băncilor la banca centrală. Cu ajutorul bazei monetare banca centrală urmărește indirect evoluția masei monetare; raportul dintre baza monetară și masa monetară este fundamental pentru crearea unei corelații între politica monetară și evoluția prețurilor într-o anumită economie națională.

M1 – masa monetară în sens restrâns sau ansamblul mijloacelor de plată utilizabile imediat în cadrul tranzacțiilor economice pe o anumită piață națională; în structura acestui agregat monetar regăsim biletele de bancă și moneda divizionară în circulație și depozitele la vedere operabile instantaneu.

M2 – masa monetară în sens larg sau masa monetară gestionată de sistemul bancar (cvasimoneda); cuprinde M1 dar și depozitele sau plasamentele care pot fi mobilizate fără risc într-o perioadă scurtă de timp.

M3 – lichiditățile terțiare; include M2 alături de plasamentele la termen și cu risc în devize, titluri bursiere sau monedare negociabile pe piață, plasamente care nu se pot negocia până la expirarea termenului, depozite în valută, titluri de creanță negociabile în valută, certificate de depozit la termen, bonuri emise de anumite instituții financiare.

M4 – lichiditățile cuaternale; agregat format din M3 plus plasamente care pot fi mobilizate în condiții de timp și risc speciale în scopul asigurării lichidității în cadrul economiei naționale.

Viteza de circulație a banilor – numărul mediu de tranzacții sau operațiuni monetare în care este implicată o unitate monetară pe o anumită piață într-un interval de timp de regulă egal cu un an.

Puterea de cumpărare a banilor (valoarea banilor) – cantitatea de bunuri și servicii care poate fi achiziționată cu ajutorul unei unități monetare la un anumit moment de timp. Este dependentă de nivelul general al prețurilor, aflându-se față de acesta într-un raport invers. Pe perioadele de recesiune economică sau în cazul inflației puterea de cumpărare a banilor scade, în vreme ce pe perioadele de creștere economică și dezinflație acesta se apreciază.

Rezerva minimă obligatorie a băncilor – procent din totalul resurselor monetare atrase de către băncile de rangul doi, păstrat ca rezervă în conturi nepurtătoare de dobândă deschise la banca centrală. Sumele de bani constituite ca rezerve obligatorii trebuie privite ca o măsură de precauție în sensul prevenirii apariției unor anomalii grave în sistemul bancar. Cu ajutorul rezervelor obligatorii se reglează masa monetară, majorarea ratei rezervei obligatorii fiind o măsură antiinflaționistă, o componentă a politicii monetare.

Piața monetară – piață specifică în cadrul căreia obiectul tranzacțiilor fiind moneda cu toate formele sale; tranzacțiile cu monedă rezultă din mecanismele de confruntare între solicitanții și ofertanții de monedă în funcție de prețul acestei mărfi speciale (preț – rata dobânzii). Are caracterul unei piețe de oligopol cu un număr restrâns de ofertanți și un număr extrem de mare de solicitanți; rolul său este extrem de important în contextul economiei contemporane datorită semnificației tot mai mari pe care o are moneda în societate.

Cerere de monedă – componentă a pieței monetare constând din cererea de active monetare, generată de nevoile schimbului sau nevoile activității economice în general. Este influențată de factori precum: volumul tranzacțiilor, viteza de circulație a banilor, rata dobânzii, preferința pentru lichiditate etc.

Oferta de monedă – volumul total de monedă pus la dispoziția solicitanților de către sistemul bancar dintr-o anumită economie națională.

Dobânda – la modul general este considerată ca un venit provenit din remunerarea unui capital, fiind înșușit de proprietarul oricărui capital antrenat într-o activitate economică; este un preț specific al folosirii capitalului bănesc de împrumut. Este achitată de către debitor creditorului în schimbul dreptului de utilizare a capitalului pentru o anumită perioadă de timp.

Rata dobânzii – suma de bani ce revine pentru serviciul adus de un capital pe o anumită perioadă determinată, exprimată *procentual* față de mărimea capitalului avansat. Este exprimată în procente pe an fiind diferențiată în funcție de perioada de contractare a creditului sau de constituire a depozitului, de activitatea creditată, de bonitatea debitorului, de politica economică sau starea generală a economiei care caracterizează un anumit interval de timp, de inflație etc.

Masa dobânzii (dobânda) – exprimă mărimea absolută a dobânzii, suma de bani pe care debitorul o plătește creditorului în schimbul dreptului de utilizare a unei anumite sume de bani. Rezultă în urma produsului între mărimea sumei împrumutate (mărimea creditului) și rata dobânzii. În funcție de perioada de timp pentru care se calculează identificăm *dobândă simplă* și *dobândă compusă*.

Dobânda simplă – suma de bani încasată sau plătită pentru serviciul unui capital în condițiile în care această sumă nu este capitalizată (se aplică de regulă la depozitele sau împrumuturile care sunt contractate pe o perioadă de timp mai mică sau cel mult egală cu o perioadă de timp de un an). Nu este foarte des utilizată în practică dar constituie punctul de plecare pentru calculul dobânzii compuse (cu capitalizare).

Dobânda compusă – suma de bani plătită sau primită pentru serviciul unui capital în condițiile capitalizării sale; presupune transformarea dobânzii în capital ajungându-se să se calculeze dobândă la dobândă (se aplică de regulă pe perioade lungi de timp, pentru depozitele sau creditele contractate pe perioade de timp mai mari de un an). Este des întâlnită în practică, fiind calculată sub mai multe forme.

Dobânda nominală – remunerarea efectivă a unui capital la prețurile pieței; este foarte instabilă, dinamică, oscilantă, volatilă. Mărimea și dinamica dobânzii nominale este determinată de o multitudine de factori cum ar fi raportul cererii – ofertei de capital pe diferite perioade de timp sau rata inflației (ex: o rată a inflației mare are ca efect o creștere a dobânzii nominale).

Dobânda activă (încasată) – venitul *încasat de creditor* în schimbul unui împrumut acordat debitorului.

Dobânda pasivă (plătită) – venitul generat de depozitele constituite de deponenți la diferitele instituții specializate.

Dobânda reală – venitul generat de un capital, calculat prin deducerea inflației din dobânda nominală. Poate exista sub forma dobânzii real pozitive (rata dobânzii depășește rata inflației, favorizând astfel economiile și realizarea de investiții) sau dobânzii real negative (rata dobânzii este inferioară ratei inflației, frânând astfel economisirea și investițiile).

Debitor – persoană fizică sau juridică care primește de la o altă persoană (creditor) în baze contractuale o anumită sumă de bani, având obligația să o restituie la o anumită dată (scadență) în condițiile stabilite împreună cu o dobândă sau comision convenit creditorului.

Creditor – persoană fizică sau juridică, titulară a unei creanțe, care beneficiază de dreptul de a cere debitorului său îndeplinirea obligației la care acesta s-a angajat în baze contractuale, în sensul de a plăti sau restitui anumite sume de bani, parte a unui împrumut.

Scontare – operațiune prin care o bancă plătește purtătorului unui efect de comerț neajuns la scadență suma înscrisă pe el, mai puțin un comision (taxa scontului).

Cambia – efect de comerț, titlu negociabil, care face dovada existenței unei creanțe într-o sumă determinată și scadență pe termen scurt. Formele cambiei sunt: *trata* și *biletul la ordin*.

TESTEAZĂ CE AI ÎNVĂȚAT

1. Totalitatea semnelor bănești dintr-o economie, destinate achiziționării de bunuri și servicii, achitării datoriei, constituirii economiilor în vederea investițiilor și a altor plasamente, reprezintă:
 - a) numerarul;
 - b) masa monetară;

- c) agregate monetare;
- d) moneda scripturală.

R:

2. Componentele masei monetare sunt:

- a) numerarul;
- b) bancnotele;
- c) moneda de cont;
- d) biletele de bancă.

R:

3. Potrivit teoriei cantitative a banilor:

- a) nivelul prețului este direct proporțional cu cantitatea de bani aflată în circulație;
- b) puterea de cumpărare a banilor este direct proporțională cu cantitatea de bani aflată în circulație;
- c) puterea de cumpărare a banilor este invers proporțională cu cantitatea de bani aflată în circulație;
- d) nivelul prețului este invers proporțional cu cantitatea de bani aflată în circulație.

R:

4. Între prețuri și puterea de cumpărare a banilor este o relație:

- a) inversă;
- b) directă;
- c) liniară;
- d) exponențială.

R:

5. Atunci când se creează un depozit, au loc următoarele modificări:

- a) masa monetară aflată în circulație, crește cu valoarea depozitului;
- b) numerarul crește, iar moneda scripturală scade, ambele cu valoarea depozitului;
- c) numerarul scade, iar moneda scripturală crește, ambele cu valoarea depozitului;
- d) masa monetară aflată în circulație se menține constantă;
- e) masa monetară aflată în circulație, scade cu valoarea depozitului.

R:

6. Atunci când se desființează un depozit, au loc următoarele modificări:

- a) masa monetară aflată în circulație, crește cu valoarea depozitului;
- b) numerarul crește, iar moneda scripturală scade, ambele cu valoarea depozitului;
- c) numerarul scade, iar moneda scripturală crește, ambele cu valoarea depozitului;
- d) masa monetară aflată în circulație se menține constantă;
- e) masa monetară aflată în circulație, scade cu valoarea depozitului

R:

7. Operațiunile specifice pieței monetare sunt:

- a) de cerere și ofertă;
- b) ale agenților publici;
- c) ale agenților privați;
- d) de finanțare și refinanțare.

R:

8. Ce se întâmplă cu cererea de bani, dacă oferta monetară rămâne constantă?

- a) evoluează întotdeauna în același sens cu rata dobânzii;
- b) evoluează direct proporțional cu rata dobânzii;
- c) evoluează în sens invers față de mișcarea ratei dobânzii;
- d) nu are legătură cu rata dobânzii.

R:

9. Dacă oferta monetară crește, atunci:

- a) cererea de bunuri se reduce;
- b) rata dobânzii scade;
- c) rata dobânzii se majorează;
- d) crește puterea de cumpărare a monedei.

R:

10. Dobânda poate fi definită ca:

- a) prețul plătit de către debitor creditorului, pentru dreptul de proprietate asupra capitalului împrumutat;
- b) forma de venit ce revine deținătorului factorului de producție muncă;
- c) prețul plătit de către creditor debitorului, pentru dreptul de folosire a capitalului împrumutat până la scadență;
- d) suma plătită de către debitor creditorului, ca preț al dreptului de folosire a capitalului împrumutat până la scadență.

R:

11. Mărimea relativă a prețului plătit de către debitor, creditorului, îmbracă forma:

- a) dobânzii;
- b) ratei dobânzii;
- c) sumei de bani negociată între producători și consumatori;
- d) sumei de bani convenită între producători și consumatori.

R:

12. Rata dobânzii reprezintă:

- a) prețul cerut de creditor și acceptat de debitor, pentru ca acesta din urmă să dispună pe timp de un an, de 100 unități monetare;
- b) venitul obținut de bancă prin împrumutarea unei sume pentru un an de zile;
- c) indicatorul cel mai important al pieței muncii;
- d) suma de bani plătită de creditor pentru împrumutul acordat debitorului.

R:

13. Dobânda simplă D se calculează astfel (în condițiile în care d' (rata anuală a dobânzii), C (creditul) și n (durata pentru care se acordă împrumutul), iar $n=1$):

- a) $D = C / d'$;
- b) $D = C \cdot d'$;
- c) $D = d' / C$;
- d) $D = (d' / C) \cdot 100$.

R:

14. În cazul unui credit pe 5 luni, care este mărimea lui n (durata acordării creditelor):

- a) $n = 12$;
- b) $n = 12 / 5$;
- c) $n = 5 / 12$;
- d) $n = 5$.

R:

15. Dobânda capitalizată se calculează astfel:

- a) $D = S(1+d')^n$;
- b) $D = S - S(1+d')^n$;
- c) $D = S - (1+d')^n$;
- d) $D = S(1+d')^n - S$.

(unde S - suma împrumutată, d' - rata dobânzii și n - perioada pentru care se acordă creditul)

R:

16. Nivelul ratei dobânzii reflectă:

- a) raportul dintre cererea și oferta de credit;
- b) rata profitului la nivel de agent economic;
- c) profitul agenților economici;
- d) cursul de schimb al monedei naționale.

R:

17. Micșorarea ratei dobânzii duce la:

- a) scăderea cererii de credite în economie (ceea ce arată că afacerile sunt pe un parcurs ascendent);
- b) micșorarea masei numerarului din circulație;
- c) sporirea cererii de credite în economie;

d) ieftinirea creditelor.

R:

18. Scăderea ratei dobânzii are efecte negative asupra:

- a) debitorilor;
- b) creditorilor;
- c) debitorilor și creditorilor deopotrivă;
- d) investitorilor.

R:

19. Scăderea ratei dobânzii duce la:

- a) stimularea investițiilor;
- b) scăderea profiturilor întreprinzătorilor;
- c) efecte negative asupra economiei;
- d) micșorarea producției.

R:

20. Creșterea ratei dobânzii pe piață duce la:

- a) stimularea investițiilor;
- b) scăderea profiturilor întreprinzătorilor;
- c) efecte negative asupra economiei;
- d) micșorarea producției.

R:

21. Creșterea ratei dobânzii are efecte pozitive asupra:

- a) debitorilor;
- b) creditorilor;
- c) debitorilor și creditorilor deopotrivă;
- d) investitorilor.

R:

22. Ce efecte va avea creșterea riscului creditorului asupra ratei dobânzii:

- a) rata dobânzii se va modifica în sensul creșterii sau al scăderii, în funcție de durata creditului;
- b) rata dobânzii va scădea;
- c) rata dobânzii va crește;
- d) rata dobânzii nu se va modifica, deoarece riscul creditorului n-o influențează în nici un fel.

R:

23. Rata nominală a dobânzii se calculează ca:

- a) diferență între rata dobânzii reale și rata inflației;
- b) produs între rata dobânzii reale și rata inflației;
- c) diferență între rata inflației și rata dobânzii reale;
- d) sumă între rata dobânzii reale și rata inflației.

R:

24. Creșterea ratei rezervei legale duce la:

- a) scăderea multiplicatorului monetar;
- b) majorarea ofertei monetare;
- c) creșterea multiplicatorului monetar;
- d) reducerea ofertei monetare;
- e) nici unul dintre efectele de mai sus.

R:

25. Vânzarea, de către stat, a obligațiunilor pe piața deschisă, are ca efecte:

- a) scăderea bazei monetare;
- b) micșorarea ofertei monetare;
- c) majorarea bazei monetare;
- d) majorarea ofertei monetare;
- e) majorarea bazei monetare și ofertei de monedă în același ritm.

R:

26. Condiția de echilibru la nivelul pieței monetare este:

- a) $M \cdot T = P \cdot V$;
- b) $DB = YB$;
- c) $Y = D$;
- d) $M \cdot V = DB - YB$.

(unde M – masa monetară; V – viteza de rotație a banilor; P – nivelul prețurilor; T – volumul fizic al tranzacțiilor; DB – cererea de monedă; YB – oferta de monedă; D – cererea globală; Y – oferta globală).

R:

27. Creșterea ratei dobânzii pe piață duce la:

- a) scăderea cererii de credite în economie;
- b) ieftinirea creditului și avantaje pentru debitori;
- c) avantaje pentru creditori;
- d) reducerea ratei șomajului.

R:

28. Între cererea pentru credit și volumul investițiilor este o relație:

- a) direct proporțională;
- b) invers proporțională;
- c) directă, dar nu proporțională;
- d) inversă, dar nu proporțională.

R:

29. Cererea de credite este direct determinată de:

- a) volumul investițiilor;
- b) evoluția productivității marginale a capitalului investit;
- c) rata dobânzii pe piață;
- d) toate cele de mai sus.

R:

30. Diferența dintre dobânda încasată de o bancă pentru creditele acordate și cea plătită deponenților, reprezintă:

- a) dobânda netă;
- b) câștigul bancar;
- c) profitul bancar;
- d) veniturile bancare.

R:

SĂ APLICĂM CE AM ÎNVĂȚAT!

FORMULE DE CALCUL

Masa monetară: $M = \frac{P \cdot Q}{v}$ sau $M = \frac{P \cdot T}{v}$ sau $M = \frac{(P \cdot Q - C - S)}{v}$

Unde: P – nivelul prețurilor

Q – cantitatea bunurilor și serviciilor destinate pieței

v – viteza de rotație a banilor (a monedei)

T – numărul tranzacțiilor

$P \cdot Q$ – valoarea (volumul valoric al) bunurilor și serviciilor destinate pieței

C – valoarea mărfurilor vândute pe credit

S – plăți scadente

Ecuatia lui Fischer: $M \cdot v = P \cdot Q$ sau $M \cdot v = P \cdot T$;

Unde: oferta de monedă ($M \cdot v$) = cererea de monedă ($P \cdot Q$) respectiv ($P \cdot T$)

Valoarea reală a masei monetare: $Mr = \frac{Mn}{Ip} \cdot 100$

Unde: Mn – valoarea nominală a masei monetare
Ip – indicele general al prețurilor

Indicele masei monetare: $I_M = \frac{I_{PQ}}{I_V} \cdot 100$ sau $I_M = \frac{I_P \cdot I_Q}{I_V} \cdot 100$ $I_M = \frac{M_1}{M_0} \cdot 100$

Unde: I_{PQ} – indicele valorii bunurilor și serviciilor tranzacționate pe piață
 I_Q – indicele cantității bunurilor și serviciilor tranzacționate pe piață
 I_V – indicele vitezei de rotație a banilor
 M_1 – masa monetară în perioada curentă
 M_0 – masa monetară în perioada de referință

Indicele cantității bunurilor și serviciilor tranzacționate pe piață: $I_Q = \frac{Q_1}{Q_0} \cdot 100$

Unde: Q_1 – cantitatea bunurilor și serviciilor supuse tranzacțiilor în perioada curentă
 Q_0 – cantitatea de bunuri și servicii supusă tranzacțiilor în perioada de referință

Indicele vitezei de rotație a banilor: $I_V = \frac{v_1}{v_0} \cdot 100$

Unde: v_1 – viteza de rotație a banilor în perioada curentă
 v_0 – viteza de rotație a banilor în perioada de referință

Viteza medie de circulație a unei unități monetare: $v_{medie} = \frac{\sum_{i=1}^n M \cdot v}{\sum_{i=1}^n M}$

Puterea de cumpărare a banilor: $Pcb = \frac{1}{P}$ sau $Pcb = \frac{Q}{M \cdot v}$ sau $Pcb = \frac{T}{M \cdot v}$

Indicele puterii de cumpărare a banilor:

$I_{Pcb} = \frac{1}{Ip} \cdot 100$ sau $I_{Pcb} = \frac{I_Q}{I_M \cdot I_V} \cdot 100$ sau $I_{Pcb} = \frac{I_T}{I_M \cdot I_V} \cdot 100$ sau $I_{Pcb} = \frac{Pcb_1}{Pcb_0} \cdot 100$

Unde: P_{cb1} – puterea de cumpărare a banilor în perioada curentă
 P_{cb0} – puterea de cumpărare a banilor în perioada de referință

Multiplicatorul masei monetare:

$Mm = \frac{M}{B} = \frac{NA + (DV + CB)}{NA + (NC + DBC)} = \frac{NA + DDB}{NA + R} = \frac{a \cdot DDB + DDB}{a \cdot DDB + r \cdot DDB} = \frac{a + 1}{a + r}$

Unde: B – baza monetară
NA – numerar în afara sistemului bancar
DV – disponibilități bănești la vedere
CB – cvasi-bani (economii populației, depozitele bancare în moneda națională, depozitele bancare în valute)
NC – numerar în casieriiile instituțiilor bancare și de credit

DBC – disponibilități bănești la Banca Centrală
DDB – depozite și disponibilități bancare
R – rezerve bănești la dispoziția băncilor
a – ponderea numerarului în mărimea depozitelor bancare
r – rata rezervei minime obligatorii

Multiplicatorul creditului: $Mc = \frac{1}{r}$

Dobânda simplă: $D = C \cdot d' \cdot n$

Unde: C – mărimea creditului sau a depozitului bancar
d' – rata dobânzii
n – timpul, durata de derulare a creditului sau de constituire a depozitului ($n \leq 1an$)

Dobânda compusă: $D = S_n - S_0 = [S_0(1 + d')^n - S_0]$

Unde:
S_n – suma finală, capital final (suma datorată sau obținută la sfârșitul perioadei)
S₀ – suma inițială, capital inițial (suma împrumutată / depusă la începutul perioadei)
n – timpul, durata de derulare a creditului sau de constituire a depozitului ($n > 1an$)

Rata dobânzii: $d' = \frac{D}{C} \cdot 100$

Câștigul bancar: $Cb = D_i - D_p$

Unde: D_i – dobânda încasată (dobânda activă)
D_p – dobânda plătită (dobânda pasivă)

Profitul bancar: $Pr_B = Cb - Cf$

Unde: Cb – câștigul bancar
Cf – cheltuielile de funcționare ale băncii (cheltuieli administrativ-bancare)

Rata profitului bancar la capitalul propriu al băncii: $R_{PrB} = \frac{Pr_B}{Kp} \cdot 100$

Unde: K_p – capitalul propriu al băncii

Rata reală a dobânzii: $d'_r = \frac{Dr}{C} \cdot 100$ sau $d'_r = d'_n - Ri$

Unde: d'_n – rata nominală a dobânzii
R_i – rata inflației.

APLICAȚII

BANII. MASA MONETARĂ. ECUAȚIA LUI FISCHER

1. În cazul unei economii naționale, datorită conjuncturii economice nefavorabile, se constată o dublare a nivelului general al prețurilor în perioada curentă față de cea de referință. Ținând seama de relațiile stabilite între preț și puterea de cumpărare a banilor, indicați ce se întâmplă cu puterea de cumpărare a banilor pentru intervalul studiat.

2. În anul 2024, considerat perioadă de referință, valoarea nominală și reală a masei monetare aflate în circulație pe o piață oarecare era de 500 miliarde u.m. Pe aceeași piață, în anul 2025, valoarea reală a masei monetare rămâne neschimbată, dar prețurile cresc cu 100%. Determinați valoarea

nominală a masei monetare aflată pe piață în anul 2025 și modificarea sa relativă pentru intervalul analizat.

3. Calculați care este dimensiunea masei monetare și a monedei scripturale în condițiile în care numerarul este de 9 milioane u.m., moneda scripturală reprezentând 70% din mărimea masei monetare.

4. Într-o perioadă oarecare de timp viteza de rotație a banilor este de 5 rotații/an, volumul valoric al tranzacțiilor efectuate cifrându-se la 450.000 u.m. Să se calculeze volumul masei monetare corespunzător situației prezentate.

5. Determinați viteza de rotație a banilor cunoscând că volumul masei monetare este de 120.000 u.m., nivelul prețurilor de 4.000 u.m./buc, cantitatea de bunuri tranzacționate fiind de 3.000 bucăți.

6. Determinați viteza de rotație a banilor în perioada curentă cunoscând că volumul masei monetare este de 120.000 u.m., nivelul prețurilor de 4.000 u.m./buc, cantitatea totală de bunuri tranzacționate fiind de 3.000 bucăți, dar din care 20% sunt vândute pe credit scadent peste un an.

7. Pe o piață, în anul 2025, sunt vândute mărfuri în valoare totală de 300 milioane u.m., din care 10% sunt vândute pe credit scadent peste 4 ani. În cazul în care viteza de rotație a banilor este de 8 rotații pe an, determinați mărimea masei monetare corespunzătoare anului 2025.

8. În luna ianuarie a anului 2025, cu ajutorul unei sume de 100 milioane u.m., sunt tranzacționate bunuri la prețul unitar de 500 u.m. În luna februarie, pe fondul creșterii inflației, prețul unitar se majorează cu 20% față de prețul unitar înregistrat în luna ianuarie, iar cantitatea de bunuri tranzacționate se diminuează cu 40%. Identificați care este dimensiunea masei monetare necesare derulării tranzacțiilor economice în luna februarie, în situația în care viteza de rotație a banilor este 6 rotații, cu 50% mai mare decât viteza de rotație corespunzătoare lunii ianuarie. Care este modificarea absolută și relativă a volumului valoric al bunurilor tranzacționate?

9. Valoarea totală a mărfurilor tranzacționate pe o piață la momentul t_0 a fost 70 milioane u.m., iar viteza de rotație a banilor de 4 rotații. În mometul t_1 prețurile cresc cu 40%, celelalte condiții rămânând neschimbate. Calculați modificarea masei monetare în mărime absolută și relativă.

10. În intervalul $t_0 - t_1$, puterea de cumpărare a banilor crește cu 30%, viteza de rotație scade cu 10%, iar volumul de bunuri destinate pieței scade cu 20%. Care este evoluția masei monetare?

11. În perioada curentă volumul masei monetare crește cu 40%, devenind 10 milioane u.m., în același timp înregistrându-se un spor de 20% al volumului valoric al bunurilor și serviciilor tranzacționate. Dacă în perioada de referință viteza de rotație a banilor era 5, calculați modificarea absolută și relativă a vitezei de rotație.

12. Pe o piață oarecare între volumul masei monetare și viteza de circulație a banilor înregistrăm următoarea relație:

Perioada	Volumul masei monetare (milioane u.m.)	Viteza de circulație (rotații pe an)
T_0	40	12
T_1	30	6
T_2	60	8

Determinați viteza medie de circulație a unei unități monetare pe intervalul $T_0 - T_2$.

13. Relațiile stabilite între cererea și oferta bănească pe o piață sunt descrise în următorul tabel:

Perioada	Volumul masei monetare (milioane u.m.)	Viteza de circulație (rotații pe an)	Volumul valoric al tranzacțiilor (milioane u.m.)
T_0		3	120

T_1		6	180
T_2		10	200

Determinați viteza medie de circulație a unei unități monetare pe intervalul $T_0 - T_2$.

14. Puterea de cumpărare a banilor scade în anul curent cu 10% față de anul anterior, volumul masei monetare crescând cu 20% față de anul precedent, când se situa la 600 milioane u.m. Determinați modificarea procentuală a nivelului general al prețurilor.
15. În anul precedent, masa monetară era 400 milioane u.m. Dacă în anul actual, volumul bunurilor și serviciilor tranzacționate crește cu 40%, toate celelalte condiții fiind neschimbate, calculați care va fi volumul suplimentar al masei monetare (sporul) necesar efectuării tranzacțiilor în anul curent.
16. În interiorul unei economii naționale masa monetară crește cu 40%, iar prețurile cu 10%. Indicați cum se modifică (în mărime relativă) puterea de cumpărare a banilor.
17. Volumul valoric al tranzacțiilor crește cu 25%, cantitatea de mărfuri tranzacționată cu 10%, iar viteza de rotație a banilor cu 15%. Determinați care a fost evoluția procentuală a prețurilor în intervalul de timp respectiv.
18. Cu cât se modifică puterea de cumpărare a banilor dacă masa monetară crește de la 30.000 u.m. la 40.000 u.m., cantitatea de mărfuri tranzacționate crescând cu 20%, iar viteza de rotație a banilor crește cu 10%?
19. Cu cât se modifică puterea de cumpărare a banilor dacă masa monetară scade de la 80.000 u.m. la 60.000 u.m., cantitatea de mărfuri tranzacționată scade cu 10%, iar viteza de rotație a banilor scade cu 5%?

CREDITE. DEPOZITE. DOBÂNZI

20. Un agent economic obține un credit bancar în sumă de 500 milioane u.m., pe o perioadă de 6 luni la o rată a dobânzii de 25%. Care va fi suma restituită către bancă de către debitor?
21. Un agent economic constituie un depozit bancar în sumă de 800 milioane u.m., la o rată anuală a dobânzii de 9%. Care va fi dobânda obținută de deponent după o perioadă de 4 ani?
22. O firmă contractează un credit în valoare de 200 milioane u.m., cu o rată anuală a dobânzii de 15%, pe termen de 4 ani, creditul și dobânda urmând a fi rambursate integral la sfârșitul perioadei. Care este dobânda și suma totală pe care trebuie să o ramburseze firma la scadență?
23. O firmă contractează un credit în valoare de 200 milioane u.m., cu o rată anuală a dobânzii de 15%, pe termen de 4 ani, creditul urmând a fi rambursat în tranșe anuale egale și dobânda urmând a se rambursa la sfârșitul fiecărui an. Care este suma pe care trebuie să o ramburseze firma la sfârșitul fiecărui an? Dar suma totală?
24. O firmă contractează un credit în valoare de 200 milioane u.m., cu o rată anuală a dobânzii de 15%, pe termen de 4 ani, creditul urmând a fi rambursat la sfârșitul perioadei, iar dobânda urmând a se rambursa la sfârșitul fiecărui an. Care este suma pe care trebuie să o ramburseze firma la sfârșitul fiecărui an? Dar suma totală?
25. O firmă contractează un credit de 200 milioane u.m., rambursabil într-un an în patru tranșe egale. Cunoscând că rata dobânzii este de 20%, să se determine dobânda totală și suma totală cumulată care trebuie rambursată băncii pentru respectivul credit.

26. O firmă multinațională contractează un credit de 200 milioane u.m., la o rată anuală a dobânzii de 15%. Dacă dobânda totală capitalizată plătită băncii la finalul intervalului de timp este de 64,5 milioane u.m., să se identifice intervalul de timp pe care s-a derulat creditul respectiv.

27. O persoană fizică obține un împrumut bancar în cuantum de 100.000 u.m., la o rată anuală a dobânzii de 18%. Creditul urmează a fi rambursat după o perioadă de cinci ani, dobânzile plătindu-se însă la sfârșitul fiecărui an. Calculați suma totală restituită băncii după trei ani.

BĂNCILE. CÂȘTIG ȘI PROFITABILITATE BANCARĂ

28. O bancă înregistrează cheltuieli anuale de funcționare în sumă de 50 milioane u.m., reprezentând 25% din profitul total realizat. Determinați capitalul utilizat de bancă în situația în care rata dobânzii pasive este de 5% anual, iar rata dobânzii active este 12,5% anual.

29. O bancă atrage de la deponenți (persoane fizice și juridice), sub forma unor depozite, suma de 640 milioane u.m., la o rată anuală a dobânzii de 8%. Din suma totală, banca acordă următoarele credite: 240 milioane u.m. pe o perioadă de 4 luni, la o rată a dobânzii de 18%; 150 milioane u.m. pe o perioadă de 6 luni, la o rată a dobânzii de 14%; 250 milioane u.m. pe o perioadă de un an, la o rată a dobânzii de 12%. Care este cuantumul cheltuielilor de funcționare care permit băncii realizarea unui profit anual cu o pondere de 80% în câștigul bancar.

30. O bancă acordă din depozitele constituite în cadrul său, credite în sumă totală de 900 milioane u.m., la o rată a dobânzii de 16%, acordând deponenților o rată a dobânzii de 6,5%. Rata rezervei minime obligatorii este de 10%, cheltuielile anuale de funcționare ale băncii sunt 26 milioane u.m., iar impozitul pe profitul bancar realizat este de 20%. Determinați: a) mărimea depozitelor constituite în cadrul băncii; b) profitul net al băncii; c) rata profitului bancar la creditele totale acordate.

31. Din sumele atrase de la diverși clienți o bancă acordă pe o perioadă de un an credite de 200 milioane u.m. Cunoscând că rata dobânzii la credite este de 20%, cheltuielile administrativ bancare anuale de 1 milion u.m., profitul deținând o pondere de 90% în câștigul bancar, să se calculeze rata dobânzii la depozite.

32. Într-o economie multiplicatorul monetar este $M_m = 8$. Dacă rata rezervelor obligatorii este de 5%, determinați ponderea economiilor păstrate de populație în totalul depozitelor bancare.

33. Sumele plasate într-o bancă de către clienții săi sunt de 450 milioane u.m. Care este volumul creditelor pe care le poate acorda banca din respectiva sumă totală în situația în care rata rezervei minime obligatorii este de 20%?

34. Capitalul total propriu al unei bănci este de 900 milioane u.m.; în plus față de această sumă banca atrage de la diferiți deponenți sume totale (depozite) de 500 milioane u.m. pe o perioadă de 4 ani, la o rată a dobânzii de 10%. Din totalul sumei disponibile banca acordă pe aceeași perioadă de timp credite totale în valoare de 800 milioane u.m., la o rată a dobânzii de 20%. Dacă cheltuielile anuale de funcționare sunt 25 milioane u.m., calculați: a) rata anuală a profitului băncii la capitalul propriu; b) profitul net al băncii știind că impozitul pe profit este de 16%; c) valoarea rezervei minime obligatorii în condițiile unei rate a acesteia de 8%.

CAPITOLUL 3. PIAȚA FINANCIARĂ

1. Piața financiară
2. Cursul titlurilor de valoare
3. Titluri de valoare
4. Bursa de valori
5. Agenți bursieri
6. Operațiuni bursiere

CITEȘTE ȘI ÎNVAȚĂ

Piața financiară – cadru de întâlnire a cererii de resurse bănești ale producătorilor cu oferta de disponibilități bănești ale menajelor; în cadrul său sunt mijlocite plasamentele disponibilităților bănești ale populației sau ale unor entități economice deținătoare de asemenea disponibilități (prin intermediul unor societăți specializate) în titluri de valoare sau valori mobiliare pe termen lung, în acțiuni și obligațiuni emise de societățile pe acțiuni și de administrațiile publice, ca instrumente exogene de finanțare.

Piața financiară primară – în cadrul său se tranzacționează titluri de valoare mobiliare nou emise; de regulă pe această piață tranzacțiile se realizează la un curs *al pari* (acest tip de curs descrie situația în care *prețul tranzacționare* este egal cu *valoarea nominală* a titlului obiect al tranzacției).

Piața financiară secundară – are loc negocierea și tranzacționarea titlurilor de valoare preexistente pe piață, provenite de pe piața financiară primară; cursul acestor titluri se stabilește în funcție de piață putând fi de cele mai multe ori *sub pari* (acest tip de curs descrie situația în care *prețul tranzacționare* este mai mic decât *valoarea nominală* a titlului obiect al tranzacției) sau *supra pari* (acest tip de curs descrie situația în care *prețul tranzacționare* este mai mare decât *valoarea nominală* a titlului obiect al tranzacției). Bursele de valori sunt intermediarele tranzacțiilor și dau cadrul de existență acestui tip de piață.

Valoarea nominală a titlurilor mobiliare – suma de bani înscrisă pe fața unui titlu financiar, independent de cursul real pe piață al acestuia.

Titluri de valoare (mobiliare) – diferite instrumente financiare și de credit (acțiuni, obligațiuni, titluri de stat etc.) tranzacționate în cadrul pieței financiare.

Acțiuni – titluri de valoare care, odată achiziționate, dau dreptul de proprietate posesorului lor asupra unei cote – părți din capitalul unei firme pe acțiuni. Sunt generatoare de venituri variabile – *dividende*.

Obligațiuni – titluri de valoare, creanțe, reprezentative pentru un împrumut contractat de o entitate economică, pentru o sumă și un interval de timp bine determinat, de la diferite persoane fizice sau juridice; sunt generatoare de venituri fixe (care îmbracă forma unei dobânzi fixe) pentru deținătorii acestora. Posesorii obligațiilor, prin subscriere, nu au dreptul de proprietate asupra unor cote – părți din capitalul emitentului.

Titluri de stat – instrumente financiare emise de autoritățile statale, pe termene lungi de timp, care exprimă o creanță financiară asupra emitentului garantată de către stat. Sumele provenite din subscrierea titlurilor de stat au ca destinație finanțarea unor obiective majore de interes public sau pentru acoperirea deficitului bugetar.

Bursa de valori – instituție publică organizată și specializată, caracteristică economiei de piață, în cadrul căreia se întâlnește cererea cu oferta de capitaluri, se tranzacționează titluri de valoare admise la cotare. În România prin decizia Comisiei Naționale de Valori Mobiliare din data de 21 aprilie 1995 a fost înființată, ca instituție publică investită cu personalitate juridică ce își desfășoară activitatea pe principiul autofinanțării, Bursa de Valori București.

Indici bursieri – expresie numerică rezultată din compararea a două niveluri ale cursului unui titlu de valoare; oferă o imagine de ansamblu asupra evoluției unui anumit titlu de valoare și asupra perspectivelor pe care le are o investiție în titluri de tipul celui analizat.

Broker – agent de bursă, angajat al unei firme de brokeraj sau independent, care efectuează tranzacții bursiere în numele clienților săi, având rolul de intermediar în tranzacțiile cu titluri de valoare. Pentru serviciile sale este recompensat cu un comision numit *curtaj*.

Dealer – agent de bursă independent care efectuează tranzacții bursiere în nume și în cont propriu.

Operațiuni la termen – operațiuni de vânzare-cumpărare a unor titluri mobiliare tranzacția realizându-se la cursul stabilit în momentul încheierii contractului, plata efectivă efectuându-se la un interval de timp ulterior (la scadență), fixat în contract. Aceste operațiuni au un pronunțat caracter speculativ urmărindu-se obținerea unor câștiguri suplimentare din diferența de curs între momentul încheierii contractului respectiv cel al efectuării plății.

Operațiuni la vedere – operațiuni de vânzare-cumpărare de titluri mobiliare decontarea făcându-se în momentul încheierii contractului sau în cel mult 48 de ore din momentul încheierii tranzacției.

TESTEAZĂ CE AI ÎNVĂȚAT

1. Care dintre afirmațiile referitoare la piața financiară sunt adevărate:
 - a) colectează disponibilitățile bănești în favoarea solicitanților prin emisiunea și plasarea de titluri imobiliare;
 - b) asigură posesorilor de resurse financiare cumpărarea de titluri de valoare;
 - c) colectează disponibilitățile bănești în favoarea solicitanților prin emisiunea și plasarea de titluri mobiliare;
 - d) toate variantele de mai sus sunt adevărate.

R:

2. De pe piața financiară nu se pot procura:

- a) finanțe;
- b) capitaluri bănești;
- c) resurse financiare;
- d) disponibilități bănești.

R:

3. Oferta de capital:

- a) vine exclusiv din partea băncilor și instituțiilor financiare;
- b) vine din partea emitenților de titluri;
- c) este asigurată de posesorii de resurse financiare;
- d) poate veni și din străinătate.

R:

4. Cererea de capitaluri:

- a) vine din partea emitenților de titluri;
- b) vine exclusiv din partea băncilor și instituțiilor financiare;
- c) vine din partea persoanelor fizice;
- d) vine exclusiv din partea statului.

R:

5. Titlurile emise anterior se pot tranzacționa:

- a) exclusiv pe piața financiară primară;
- b) exclusiv pe piața financiară secundară;
- c) atât pe piața financiară primară cât și secundară;
- d) doar la bursă.

R:

6. Titlurile nou emise se pot tranzacționa:

- a) exclusiv pe piața financiară primară;
- b) exclusiv pe piața financiară secundară;
- c) atât pe piața financiară primară cât și secundară;
- d) doar la bursă.

R:

7. Atunci când un contract se încheie la un moment de timp, iar livrarea bunului tranzacționat (executarea contractului) are loc ulterior, avem de a face cu:

- a) piața futures;
- b) piața muncii;
- c) piața la vedere (operațiuni la vedere);
- d) piața la termen (operațiuni la termen).

R:

8. Piața capitalurilor reprezintă:

- a) piața titlurilor pe termen scurt;
- b) piața comisioanelor;
- c) piața investitorilor;
- d) piața titlurilor de valoare (financiare) pe termen mediu sau lung.

R:

9. Piața financiară are următoarele forme:

- a) piața produselor și a serviciilor financiare;
- b) piața bunurilor de consum și piața bunurilor de investiții;
- c) piața valutară și piața muncii;
- d) piața primară și piața secundară.

R:

10. Acțiunea reprezintă:

- a) un titlu de credit pe termen lung;
- b) o valoare imobiliară;
- c) un titlu de proprietate asupra unei părți din capitalul social al unui agent economic;
- d) o operațiune la vedere a băncilor.

R:

11. Printre drepturile deținătorilor unui număr oarecare de acțiuni, se regăsesc:

- a) dreptul de a conduce firma;
- b) dreptul de a primi o parte fixă din cifra de afaceri a societății, numită dobândă;
- c) dreptul de a primi o parte din profitul societății pe acțiuni, numită dividend;
- d) dreptul de a primi o parte din patrimoniul oricărei firme, numită dividend.

R:

12. Dividendul reprezintă un anumit procent din profit, în raport cu:

- a) profitul acumulat pe toți anii de funcționare a firmei;
- b) piața bursieră internațională;
- c) cotația acțiunilor la bursă;
- d) capitalul subscris (în funcție de cota de participare la acest capital).

R:

13. Obligațiunile:

- a) reprezintă titluri de valoare;
- b) constituie sursa de obținere a profiturilor variabile numite dividende;
- c) sunt aducătoare de venit fix;
- d) sunt titluri de proprietate asupra unor cote-părți din capitalul unei întreprinderi, preluate în funcție de mărimea acestor cote;
- e) certifică înțelegeri între vânzătorii și cumpărătorii de mărfuri și servicii, care-și asumă obligații în decursul schimbului.

R:

14. Cursul unei acțiuni poate fi numit:

- a) cotație;
- b) dividend;
- c) forward;
- d) dobândă.

R:

15. Caracterul operațiunilor la termen, efectuate la bursa de valori, este unul:

- a) întotdeauna rentabil;
- b) sigur;
- c) speculativ;
- d) lichidativ.

R:

16. Cine câștigă în cazul tranzacțiilor la termen, când cursul acțiunilor crește:

- a) guvernul;
- b) cumpărătorul;
- c) societatea care a emis titlurile;
- d) vânzătorul.

R:

17. Care dintre următoarele afirmații, referitoare la cumpărător, sunt corecte în cazul operațiunilor la termen:

- a) știe de la început că va câștiga;
- b) știe de la început că va pierde;
- c) este un speculator “à la baisse”;
- d) este un speculator “à la hausse”.

R:

18. Cine câștigă în cazul operațiunilor la termen:

- a) cumpărătorul, în cazul în care cursul titlurilor la scadență este mai mic decât cel din momentul încheierii contractului, pentru că el este un speculator “à la baisse”;
- b) vânzătorul, în cazul în care cursul titlurilor la scadență este mai ridicat decât cel din momentul încheierii contractului, pentru că astfel el cumpără mai ieftin și vinde mai scump;
- c) cel care intuiește și anticipează corect evoluția reală a cursului unui titlu;
- d) statul.

R:

19. Dividendul:

- a) este un venit fix;
- b) reprezintă o parte din profitul societății pe acțiuni;
- c) este un venit minim;
- d) este un venit maxim.

R:

20. Venitul anual adus de o acțiune se numește:

- a) profit;
- b) dobândă;
- c) curs;
- d) venit fix sau cupon;
- e) dividend;
- f) rentă.

R:

21. Venitul anual adus de o obligațiune se numește:

- a) profit;
- b) dobândă;
- c) curs;
- d) venit fix sau cupon;
- e) dividend;
- f) rentă.

R:

22. Pe piața financiară intermedierea este asigurată de:

- a) bănci;
- b) brokeri;
- c) agenți de schimb;
- d) societăți de valori mobiliare.

R:

23. Deținătorul unei obligațiuni, va primi întotdeauna, la scadență:

- a) valoarea venitului fix anual;
- b) valoarea sa nominală;
- c) suma dintre cursul obligațiunii și dobânda corespunzătoare;
- d) diferența dintre cursul de piață și valoarea sa nominală.

R:

24. Câștigul pentru o acțiune crește, dacă:

- a) prețul pe piață sau dividendul crește;
- b) prețul pe piață crește și dividendul scade;
- c) prețul pe piață scade concomitent cu dividendul;
- d) prețul pe piață scade și dividendul crește.

R:

SĂ APLICĂM CE AM ÎNVĂȚAT!

FORMULE DE CALCUL

Cursul titlurilor de valoare: $C_{tv} = \frac{V_{tv}}{d'}$ sau $C_{tv} = \frac{V_{tv}(\%)}{d'} \cdot V_n$

Unde: V_{tv} – venitul absolut adus de titlul de valoare
 d' – rata medie a dobânzii de pe piața monetară
 $V_{tv}(\%)$ – expresia procentuală a venitului adus de titlul de valoare
 V_n – valoarea nominală a titlului de valoare

Randamentul curent al acțiunii: $R_A = \frac{Dvd_1}{Pa_0} \cdot 100$

Unde: Dvd_1 – dividendul perioadei curente
 Pa_0 – cursul (prețul) de achiziție al acțiunii

Randamentul final al obligațiunii (pentru întreaga perioadă de posesiune):

$R_{OB} = \frac{[Vf + (Pv - Pa)]}{Pa} \cdot 100$

Unde: Vf – venitul fix adus de obligațiune
 Pv – cursul de vânzare al obligațiunii
 Pa – cursul de achiziție al obligațiunii

Randamentul titlului de valoare pe piața financiară primară: $\eta = \frac{V_{tv}}{V_n} \cdot 100$

Condiția de plasament rentabil: $\eta \geq d'$

Observații:

- a) cursul obligațiunii este în raport invers cu rata medie a dobânzii pe piața monetară;
- b) dacă rata dobânzii crește, cursul obligațiunii scade (reciproca este valabilă);
- c) când rata dobânzii la depuneri este mai mare decât rata dobânzii la obligațiuni, deținătorul pierde (reciproca este valabilă)

APLICAȚII

1. O bancă deține un număr de 500 obligațiuni, fiecare generând un venit semestrial de 1.000 u.m. Să se determine cursul unui asemenea titlu de valoare în condițiile unei rate anuale a dobânzii practicate pe piața monetară este de 15%.
2. O obligațiune cu valoarea nominală de 1.500 u.m. aduce deținătorului său un venit anual fix de 500 u.m., corespunzător unei rate a dobânzii de 30%. Calculați: a) cursul titlului când rata dobânzii pe piața monetară scade cu 10%; b) modificarea relativă a cursului titlului de valoare.
3. Datorită condițiilor nefavorabile ale pieței o firmă înregistrează pierderi totale de 145 milioane u.m. Care va fi mărimea pierderii suportate de un acționar care deține 25% din acțiunile firmei.

4. Numărul total al acțiunilor unei firme este de 100.000, generând un profit total de 50.000 u.m. Știind că ponderea profitului reinvestit este de 60%, să se determine care va fi mărimea dividendelor încasate de către un acționar care deține 5.000 de acțiuni ale firmei respective?
5. O obligațiune cu valoarea nominală de 2.000 u.m. se vinde *sub pari* cu 20%. Care va fi cursul obligațiunii dacă rata dobânzii pe piața monetară scade de la 20% la 15%?
6. O obligațiune cu valoarea nominală de 1.000 u.m. se vinde *supra pari* cu 10%. Care va fi cursul obligațiunii dacă rata dobânzii pe piața monetară crește de la 15% la 20%?
7. O obligațiune cu valoarea nominală de 1.500 u.m. se vinde *al pari*. Calculați cursul titlului de valoare atunci când rata dobânzii pe piața monetară se modifică de la 12,5% la 12%.
8. Pe piața financiară primară se pun în vânzare obligațiuni cu o valoare nominală de 2.000 u.m., emitentul mobilizând astfel o sumă de 150 milioane u.m. Determinați: a) numărul total al titlurilor de valoare subscrise, în cazul în care acestea se tranzacționează *al pari*; b) numărul total al titlurilor de valoare vândute, în cazul în care acestea se tranzacționează *sub pari* cu 25%.
9. Determinați venitul adus de o obligațiune pentru care o modificare a ratei dobânzii pe piața monetară de la 10% la 15%, determină modificarea cursului cu 150 u.m.
10. Pe o piață financiară sunt puse în circulație obligațiuni cu valoarea nominală de 500 u.m./obligațiune, cu o rată a dobânzii anuale de 20%, pentru a atrage disponibilitățile bănești ale populației. Calculați: a) mărimea venitului adus de o obligațiune; b) dacă deținătorul unui asemenea titlu este în pierdere sau câștig atunci când rata dobânzii pe piața monetară devine 25%; c) rata dobânzii în situația în care cursul obligațiunii este egal cu venitul anual adus de obligațiune.
11. În anul precedent cursul acțiunilor unei firme este de 1.000 u.m./acțiune. O persoană interesată să achiziționeze acțiuni la firma respectivă încheie cu vânzătorul un contract de vânzare-cumpărare pentru 500 asemenea acțiuni, contract scadent în anul curent. Dacă la scadență cursul pe piață pentru respectivele acțiuni este de 1.100 u.m./acțiune, determinați care dintre cele două părți câștigă. Care este mărimea câștigului și a pierderii?
12. Un agent economic deține 2.000 de acțiuni de tip X, pe care hotărăște să le vândă la termen, cu banii astfel obținuți dorind să achiziționeze tot la termen acțiuni de tip Y. Acțiunile X sunt vândute la termen la un curs de 900 u.m./acțiune, iar cele ale firmei Y achiziționate la un curs de 1.000 u.m./acțiune. Dacă la momentul scadenței cursul acțiunilor de tip X este 800 u.m./acțiune iar pentru cele de tip Y este de 1.050 u.m./acțiune, determinați rezultatul economic obținut de agentul economic după toate aceste operațiuni.
13. Un investitor deține un portofoliu de 100 de acțiuni la firma A. Deoarece el speculează că în următoarele luni cursul acțiunilor firmei A va scădea în vreme ce cursul acțiunilor unei alte firme B va crește, el hotărăște să vândă la termen acțiunile de tip A deținute și în baza sumei încasate să achiziționeze tot la termen acțiuni de tip B. Cursul la termen al acțiunilor A este de 15.000 u.m., iar cel al acțiunilor B de 30.000 u.m. Dacă la scadență cursurile sunt 13.500 u.m. pentru A și 30.100 u.m. pentru firma B, să se determine: a) câte acțiuni de tip B a achiziționat investitorul; b) care este rezultatul financiar obținut ca urmare a operațiunilor la termen efectuate; c) câte acțiuni de tip B ar fi putut achiziționa dacă nu efectua operațiunile la termen și ar fi așteptat până la scadență.
14. La 1 mai, prin intermediul unui contract de vânzare-cumpărare cu scadența la 3 luni, sunt tranzacționate 2.000 acțiuni la un preț de 1.000 u.m./acțiune. Dacă la 1 august cursul acțiunii devine 1.100 u.m., să se determine care dintre cele două părți implicate în tranzacție câștigă ca urmare a acestei operațiuni și care este nivelul acestui câștig. Precizați care este dimensiunea pierderii celeilalte părți?
15. La 1 iunie, un investitor cumpără la termen de 6 luni un număr de 1.000 de acțiuni la un curs de 1.000 u.m. În lunile următoare se înregistrează un declin al cursului, ceea ce îl determină pe

investitor să vândă la 1 septembrie 500 de acțiuni la termen de o lună, la un curs de 900 u.m. Deoarece la 1 octombrie cursul este 800 u.m., investitorul mai vinde la 1 noiembrie, la termen de o lună, 200 de acțiuni la cursul de 700 u.m. Să se determine rezultatul economic al operațiunilor efectuate, dacă la 1 decembrie cursul de tranzacționare al titlului de valoare respectiv este de 1.050 u.m.

16. Un individ achiziționează un pachet de acțiuni la un curs de 400 u.m./acțiune, fiecare acțiune generând pentru deținătorul său un dividend anual de 50 u.m. Calculați randamentul adus de respectivul titlu de valoare, pentru perioada de deținere de un an.

17. Un pachet de 250 de obligațiuni, la o rată a dobânzii de 20%, a fost achiziționat cu 15.000 u.m. și vândute cu 15.200 u.m. Calculați randamentul pentru perioada de deținere.

18. Un pachet de 250 de obligațiuni, la o rată a dobânzii de 20%, a fost achiziționat cu 15.000 u.m. și vândute cu 14.500 u.m. Calculați randamentul pentru perioada de deținere.

19. La începutul unui an, o persoană a achiziționat o acțiune la cursul de 20.000 u.m. și o obligațiune la cursul de 15.000 u.m., obligațiune a cărei plasament a avut loc *al pari*. La sfârșitul anului, cursul acțiunii a ajuns la nivelul de 22.000 u.m., iar cel al obligațiunii la 18.000 u.m. Știind că dividendul adus de acțiune a fost de 5.000 u.m., în vreme ce cuponul obligațiunii este de 10% pe an, să se determine care dintre cele două titluri este mai rentabil.

CAPITOLUL 4. ECONOMIA NAȚIONALĂ. MĂSURAREA REZULTATELOR LA NIVEL MACROECONOMIC

1. Economia națională
2. Sectoare ale economiei naționale
3. Fluxuri economice
4. Avuție națională
5. Agregat (indicator) macroeconomic
6. Consum intermediar, consum final
7. Consum public, consum privat
8. Categoriile de indicatori macroeconomici

CITEȘTE ȘI ÎNVAȚĂ

Economie națională – ansamblul activităților economice privite în interdependențele lor dinamice și unitare desfășurate în cadrul statului național; este o formă specifică a diviziunii muncii în interiorul unei țări. În interiorul cadrului dat de economia națională întâlnim sectoare economice – primar, secundar, terțiar și cuaternar – ramuri și subramuri de activitate.

Gospodăriile (menajele) – ansamblul unităților economice-persoane fizice de pe teritoriul unei țări; realizează operațiuni economice care sunt corelate cu viața lor casnică.

Firmele – persoană juridică constituită pe baze contractuale între mai multe persoane fizice sau juridice al căror scop este de a desfășura diverse activități economice specifice cu caracter productiv.

Administrațiile publice – unități economico-instituționale ale statului a căror principală funcție este de a redistribui avuția și veniturile naționale prin intermediul serviciilor nemarfare prestate populației.

Fluxuri economice – mișcări de resurse economice, bunuri economice materiale și servicii, disponibilități bănești, între diverse categorii de agenți economici implicați în tranzacții pe o anumită piață.

Fluxuri monetare – circulația banilor și creanțelor între entitățile economice – persoane fizice, menaje sau firme – din aceeași țară sau din țări diferite.

Fluxuri reale – deplasarea bunurilor și serviciilor între unitățile economice sau instituțiile dintr-o țară sau din țări diferite.

Avuție națională – totalitatea bunurilor existente la un moment dat în cadrul economiei naționale, indiferent de forma de proprietate existentă în economie.

Agregat – indicator, mărime statistică, utilizată în măsurarea, compararea și catalogarea activității economice dintr-o anumită țară, obținut prin însumarea după reguli precise a fluxurilor sau rezultatelor economice realizate de entitățile din respectiva economie.

Agregat (indicator) macroeconomic – mărime statistică cu rolul de comensurare a rezultatelor activităților economice desfășurate la nivelul unei economii naționale. Calculul valorii unui agregat macroeconomic începe cu operațiunile economice elementare în cadrul unităților economice; în a doua fază prin intermediul diferitelor procedee, metode, instrumente aceste operațiuni sunt însumate la scară globală, valorile astfel obținute constituindu-se în repere importante pentru determinarea stării generale a economiei.

Consum intermediar – consumul de bunuri economice, cu excepția consumului de capital fix, efectuat pentru producerea altor bunuri. Determinarea exactă a consumului intermediar are o importanță deosebită în vederea evitării înregistrărilor repetate.

Consum final – folosirea unui bun material sau serviciu care nu participă la crearea altor bunuri; în consumul final este inclus consumul final al menajelor și consumul final al administrațiilor publice.

Consum privat – utilizarea bunurilor finale de către menaje sau persoane juridice private, pentru diferite activități neproductive sau necomerciale.

Consum public – folosirea bunurilor finale de către administrațiile publice centrale și locale pentru activități cu caracter necomercial. Constituie o componentă importantă a cheltuielilor publice, diferind de la o perioadă de timp la alta și de la o țară la alta.

Produs final – totalitatea bunurilor materiale și serviciilor aflate în faza finală a circuitului economic, în expresie valorică (monetară), destinate utilizării finale.

Produs global – agregat macroeconomic obținut prin însumare, în expresie monetară, a produselor tuturor unităților economice dintr-o economie națională (fără a se deduce consumul intermediar) și soldul veniturilor din străinătate.

Produs global brut – produsul global în structura căruia este inclusă amortizarea.

Produsul global net – produsul global din structura căruia a fost dedusă amortizarea.

Produs intern brut – principalul agregat macroeconomic calculat în sistemul conturilor naționale, exprimând valoarea adăugată brută a bunurilor materiale și serviciilor ajunse în ultima fază a circuitului economic, produse în interiorul unei economii naționale de agenții economici autohtoni și străini pe perioada unui an.

Produsul intern net – agregat macroeconomic determinat prin deducerea amortizării din produsul intern brut.

Produsul național brut – agregat care comensurează în expresie monetară activitatea economică a agenților economici naționali în țară și străinătate, pe o perioadă de timp de regulă egală cu un an. Din calcul se exclude consumul intermediar.

Produs național net – agregat determinat prin scăderea consumului de capital fix din produsul național brut.

Soldul veniturilor din străinătate – diferența dintre valoarea rezultatelor obținute de agenții economici naționali care își desfășoară activitatea în afara granițelor țării și valoarea realizată de agenții economici străini în interiorul statului.

Venit național – indicator macroeconomic obținut prin însumarea veniturilor obținute de proprietarii factorilor de producție în decursul unui an.

Venit personal – expresia agregată a veniturilor curente ale persoanelor, provenite dintr-o activitate, la care se adaugă transferurile de la stat către menaje (venituri de transfer). Dacă din structura se deduc taxele personale rezultă *venitul personal disponibil*.

Venituri de transfer – venituri ale diferitelor categorii ale populației, rezultate din procesul de redistribuire a veniturii naționale (se formează pe baza unor criterii sociale; ex: pensiile, ajutorul de șomaj, burse de studii etc.).

TESTEAZĂ CE AI ÎNVĂȚAT

1. Care dintre următoarele afirmații sunt adevărate:

- Economia este cadrul de desfășurare a activităților unei comunități umane îndreptate spre producerea și consumul de bunuri economice.
- Economia a apărut doar odată cu procesul de formare a națiunilor și statului.
- Economia națională a apărut odată cu formarea piețelor naționale.
- Elementele de bază ale oricărei economii naționale sunt alcătuite din persoane sau grupuri ce desfășoară activități economice în cadrul sistemului.
- Economia este un sistem complex în care are loc procesul de alocare și utilizare a resurselor nelimitate și cu întrebuințări alternative în scopul satisfacerii în cat mai mare măsură a unor trebuințe și interese diverse, limitate și concurente.
- Economia reprezintă o concretizare a conceptului general de economie națională.
- Economia națională a apărut doar pe o anumită treaptă de dezvoltare a societății.

R:

2. Prin potențialul economic al unei țări se înțelege:

- teritoriul național cu resurse naturale;
- exclusiv resursele umane și naturale;
- potențialul militar;
- avuția acumulată.

R:

3. Nivelul de dezvoltare al unei țări exprimă:

- exclusiv gradul de dezvoltare aparatului productiv;
- inclusiv gradul de dezvoltare aparatului productiv;
- și gradul de dezvoltare a capacității tehnologice și a nivelului de valorificare a resurselor și factorilor de producție;
- doar gradul de dezvoltare a capacității tehnologice și a nivelului de valorificare a resurselor și factorilor de producție.

R:

4. Nivelul de dezvoltare a unei țări se poate exprima prin:

- structurile economice;
- mărimea producției (exprimată în principal prin indicatorii PIB sau VN pe locuitor);
- nivelul productivității muncii;
- poziția în cadrul comerțului internațional;
- toate variantele de mai sus.

R:

5. Despre o economie contemporană se spune că are:

- a) 2 sectoare;
- b) 3 sectoare;
- c) 4 sectoare;
- d) nici o variantă nu e corectă.

R:

6. Decalajele economice se referă:

- a) exclusiv la aspecte cantitative;
- b) exclusiv la diferențe calitative;
- c) atât la aspecte cantitative, cât și la diferențe calitative;
- d) locul pe care îl ocupă în sistemul relațiilor economice internaționale.

R:

7. Precizați corespondențele dintre elementele de mai jos:

a)	Nivelul de dezvoltare economică	1)	Economii naționale de dimensiuni medii
b)	Structurile economice	2)	Țări cu economie în tranziție
c)	Tipul procesului de reproducție	3)	Economii integrativ-inovative
d)	Mecanismele de funcționare	4)	Țări industriale
e)	Dimensiunea economico-geografică	5)	Țări aflate în tranziție spre stadiul postindustrial sau tehnologic
		6)	Economii de tip preponderent extensiv
		7)	Economii de tip supraindensiv
		8)	Țări agrar-industriale
		9)	Țări cu economie planificată
		10)	Țări dezvoltate

8. Încadrați următoarele economii, în funcție de nivelul de dezvoltare:

1)	Brazilia	a)	Țări dezvoltate
2)	Japonia	b)	Țări cu nivel mediu de dezvoltare
3)	Singapore	c)	Țări în curs de dezvoltare
4)	Turcia	d)	Țări slab dezvoltate
5)	Tunisia		
6)	Bangladesh		
7)	Germania		
8)	România		
9)	Congo		
10)	Italia		

9. Încadrați următoarele economii, în funcție de structurile economice:

1)	Brazilia	a)	Țări agrare
2)	Japonia	b)	Țări agrar-industriale
3)	China	c)	Țări industrial-agrare
4)	Turcia	d)	Țări industriale
5)	Vietnam	e)	Țări aflate în tranziție spre stadiul postindustrial
6)	Bangladesh		
7)	Germania		
8)	România		
9)	Grecia		
10)	Olanda		

10. Încadrați următoarele economii, în funcție de mecanismele de funcționare:

1)	Brazilia	a)	Țări cu economie de piață liberă
2)	Japonia	b)	Țări cu economie în tranziție
3)	China	c)	Țări cu economie planificată
4)	Turcia	d)	Țări cu economie mixtă
5)	Vietnam		
6)	Cuba		
7)	Germania		
8)	România		
9)	Grecia		
10)	Olanda		

11. Tranzacțiile care au loc în cadrul unei economii implică:

- a) firmele producătoare;
- b) statul;
- c) străinătatea;
- d) gospodăriile populației;
- e) toate variantele de mai sus.

R:

12. În cadrul unei economii simple, nu există:

- a) sector privat;
- b) sector guvernamental;
- c) străinătatea;
- d) gospodării.

R:

13. Prin fluxuri economice reale înțelegem fluxuri:

- a) monetare;
- b) furnizoare de bunuri și servicii, ca urmare a procesului de vânzare;
- c) sinonimul circuitelor economice;
- d) fluxuri de profituri și / sau pierderi.

R:

14. Principalii actori ai vieții economice sunt:

- a) firmele;
- b) gospodăriile;
- c) sectorul guvernamental;
- d) străinii;
- e) toate variantele de mai sus sunt corecte.

R:

15. Precizați despre ce fel de flux este vorba, real sau monetar, în situațiile următoare:

	Flux Real	Flux Monetar
Intrări de factori de producție		
Cheltuieli cu factorii de producție		
Ieșiri de bunuri și servicii, rezultat al procesului de producție		
Intrări de venituri		
Transferuri de venituri către/de la sectorul guvernamental		
Achiziționarea de bunuri economice finale		
Intrări de bunuri economice finale		
Acordare/primire de împrumuturi		

16. În cadrul rezultatelor macroeconomice sunt cuprinse:

- a) toate bunurile;
- b) numai bunurile și serviciile care sunt vândute pe piață;
- c) doar bunurile care au produse în perioada de calcul;
- d) doar bunurile produse în interiorul țării.

R:

17. Expresia netă a unui indicator macroeconomic apare atunci când în calcul:

- a) se elimină consumul de capital circulant;
- b) se include consumul de capital fix;
- c) se adaugă valoarea netă a capitalului fix;
- d) se exclude consumul capitalului fix.

R:

18. Atunci când în calculul indicatorilor macroeconomici se include consumul de capital fix, este vorba despre:

- a) indicatori de capital;
- b) indicatori macroeconomici neți;
- c) indicatori macroeconomici de natură brută;
- d) indicatori calitativi.

R:

19. Produsul Intern Brut (PIB) este:

- a) expresia valorică a producției finale de bunuri și servicii create într-un an de către agenții economici care-și desfășoară activitatea în interiorul țării;
- b) expresia valorică a producției brute de bunuri și servicii create în decursul unui an de către agenții economici cu activitate în afara granițelor țării;
- c) un indicator economic care denotă rezultatele activității brute, obținute la nivel de agent economic;
- d) suma dintre produsul global brut și consumul intermediar.

R:

20. Produsul Intern Brut (PIB) se calculează:

- a) ca diferență între Produsul Global Brut (PGB) și Consumul Intermediar (CI);
- b) ca diferență între Produsul Național Brut (PNB) și Consumul de Capital Fix (CCF);
- c) ca sumă între Produsul Intern Net (PIN) și Consumul Intermediar (CI);
- d) ca diferență între Produsul Național Brut (PNB) și Produsul Național Net (PNN).

R:

21. Diferența dintre mărimea Produsului Intern Brut (PIB) și cea a amortizării (consumului) capitalului fix (CCF) reprezintă:

- a) taxa pe valoarea adăugată;
- b) capitalul circulant;
- c) venitul național;
- d) Produsul Intern Net.

R:

22. Între prețurile pieței și prețurile factorilor de producție poate exista următoarea relație:

- a) prețurile pieței sunt mai mari decât cele ale factorilor;
- b) prețurile pieței sunt întotdeauna egale cu decât cele ale factorilor;
- c) prețurile pieței sunt mai mici decât cele ale factorilor;
- d) prețurile pieței sunt mai mici decât cele ale factorilor, deoarece cuprind doar taxele directe.

R:

23. Produsul Național Brut (PNB):

- a) este suma dintre Produsul Intern Brut (PIB) și producția finală brută a agenților străini ce își desfășoară activitatea în interiorul țării;
- b) este diferența dintre Produsul Intern Brut (PIB) și producția finală brută a agenților naționali care și desfășoară activitatea în exteriorul țării;
- c) relevă valoarea totală curentă, de piață, a bunurilor și serviciilor finale, produse în economie în decursul unui an, de către agenții economici naționali;
- d) este un indicator de exprimare a eficienței economice.

R:

24. Produsul Național Net evaluat în prețurile factorilor de producție (PNNpf) se mai numește:

- a) Produs Intern Brut (PIB);
- b) Produs Global Brut (PGB);
- c) Consum final;
- d) Venit național.

R:

25. Când un cetățean german realizează – prin firma sa – venituri în România, ele sunt incluse în:

- a) PNB și PIB ale Germaniei;
- b) PNB al României și PIB al Germaniei;
- c) PIB al României și PNB al Germaniei;
- d) PNB și PIB ale Germaniei.

R:

26. Când un cetățean român realizează – prin firma sa – venituri în Germania, ele sunt incluse în:

- a) PNB și PIB ale Germaniei;
- b) PNB al României și PIB al Germaniei;
- c) PIB al României și PNB al Germaniei;
- d) PNB și PIB ale Germaniei.

R:

27. Care dintre relațiile următoare sunt corecte:

- a) $PIB + CCF = PNB$;
- b) $I_n + CCF = I_b$;
- c) $VN = PGB + I_i$ (unde: I_n – investiții nete; I_b – investiții brute; I_i – impozite indirecte).

R:

28. Printre indicatorii relevanți ai bunăstării se regăsesc:

- a) PIB total;
- b) PIB / locuitor;
- c) PNB total;
- d) PNB / locuitor.

R:

29. În cazul unei economii închise:

- a) $PIB = PIN$;
- b) $PIB = PNB$;
- c) $PIB = VN$;
- d) $PIB = PGB$.

R:

30. Dacă veniturile realizate de către agenții economici naționali în străinătate sunt mai mari decât veniturile realizate de către agenții economici străini în țară, atunci:

- a) $PIB > PNB$;
- b) $PIB < PNB$;
- c) $PIB < PIN$;
- d) $PNB < PNN$.

R:

SĂ APLICĂM CE AM ÎNVĂȚAT!

FORMULE DE CALCUL

Produs global brut: $PGB = Ci + Vab$

Unde: Ci – consum intermediar
Vab – valoarea adăugată brută

Produsul intern brut: $PIB = PGB - Ci$ sau $PIB = C + G + I_{brute} + E_{net}$

Unde: C – cheltuielile pentru consum
G – cheltuieli de consum guvernamentale
I_{brute} – investiții brute
E_{net} – export net

Produsul intern net: $PIN = PIB - CCF$

Unde: CCF – consumul de capital fix

Produsul național brut: $PNB = PIB \pm SVS$ sau $PNB = C + I_{brute} + G + E_{net} \pm SVS$

Unde: SVS – soldul veniturilor din străinătate

Produsul național net: $PNN = PNB - CCF$ sau $PNN = C + I_{nete} + G + E_{net} + SVS$

Unde: I_{nete} – investiții nete

Venitul național: $Y_N = PIB - CCF \pm SVS$

Venitul disponibil: $Y_D = Y_N - Txd$

Unde: Txd – taxe și impozite directe în formă netă

Venitul personal: $Y_p = S + Dp + Dvd + vd + TR$ sau

$$Y_p = Y_N - (Pr_n + CAS + Dn) + (TR + Dp)$$

Unde: S – salarii
Dp – dobânzi plătite
Dvd – dividende
vd – venituri diverse
TR – transferuri ale statului către menaje
Pr_n – profit nerepartizat $Pr_n = Pr - Dvd$
CAS – contribuții la asigurările sociale
Dn – dobânzi nete

Venitul personal disponibil: $Y_{pd} = Y_p - I_{yp}$

Unde: I_{Yp} – impozite asupra veniturilor personale

$$\text{Deflatorul PIB: } D_{PIB} = \frac{PIBn}{PIBr} \cdot 100$$

Unde: PIBn – produs intern brut nominal
PIBr – produs intern brut real

$$\text{Deflatorul PNB: } D_{PNB} = \frac{PNBn}{PNBr} \cdot 100$$

Unde: PNBn – produsul național brut nominal
PNBr – produsul național brut real

$$\text{Investițiile brute: } I_{brute} = I_{nete} + CCF$$

$$\text{Prețurile pieței: } Pp = Pf + Txi$$

Unde: Pf – prețurile factorilor
Txi – taxe și impozite indirecte

APLICAȚII

1. În anul 2024 într-o economie națională au fost produse bunuri și servicii în valoare totală de 800 miliarde u.m. (PGB). Din sumele totale 20% sunt destinate producerii de noi bunuri și servicii (CI), iar 15% înlocuirii capitalului fix (CCF). Calculați mărimea produsului intern brut (PIB) și produsului intern net (PIN).

2. În anul 2024 produsul intern brut (PIB) a fost de 6.000 miliarde u.m., mai mic cu 40% față de produsul intern brut (PIB) corespunzător anului 2025; în anul 2025 consumul de capital fix (CCF) atinge nivelul de 600 miliarde u.m., mai mare cu 20% decât consumul capitalului fix (CCF) înregistrat în 2024. Ținând seama de relațiile stabilite între diferitele variabile macroeconomice, cu ajutorul datelor din următorul tabel, calculați produsul național brut (PNB), produsul național net (PNN) și variația procentuală a acestor indicatori pentru intervalul analizat.

Perioada	Valoarea totală a bunurilor și serviciilor realizate de agenții economici			
	naționali în străinătate (miliarde u.m.)		străini pe teritoriul național (miliarde u.m.)	
	în formă brută	în formă netă	în formă brută	în formă netă
2024	310	280	400	360
2025	350	330	420	390

3. Într-o economie națională cheltuielile pentru consum (C) se situează la un quantum de 300 milioane u.m., investițiile brute (I_B) la un nivel de 120 milioane u.m., investițiile nete (I_N) reprezintă 80% din investițiile brute, cheltuielile guvernamentale (G) ating valoarea de 100 milioane u.m., iar exporturile nete se cifrează la 80 milioane u.m., iar soldul veniturilor cu străinătatea (SVS) 30 milioane u.m. Calculați: a) produsul național brut (PNB); b) consumul de capital fix (CCF); c) produsul național net (PNN).

4. Precizați care este mărimea venitului personal disponibil dacă: venitul personal (Y_p) este 1.500 u.m., economiile personale (S_p) sunt 450 u.m., rata de impozitare este de 16%, transferurile directe ale statului reprezintă 100 u.m.

5. În anul 2024 venitul național (Y_N) a fost 3000 u.m., contribuțiile la asigurările sociale (CAS) 300 u.m., dividende plătite acționarilor (Dvd) 150 u.m., profiturile firmelor (Pr) 400 u.m., transferuri ale statului către menaje (TR) 50 u.m., dobânzi nete plătite (Dp) menajelor 600 u.m., nivelul taxării fiind de 16%, calculați venitul personal disponibil (Y_{pd}).
6. Într-o economie, produsul intern net (PIN) reprezintă 80% din produsul intern brut (PIB), iar produsul național brut (PNB) este 1450 milioane u.m. Știind că deprecierea capitalului fix (CCF) este de 4 ori mai mare decât soldul veniturilor din străinătate (SVS), să se determine: PIB, PIN, PNN, CCF și SVS.
7. Într-o economie, produsul național brut exprimat în prețurile pieței (PNB_{pp}) este 620 u.m., subvențiile acordate (Sbv) 7 u.m., impozitele indirecte (Imp_i) 85 u.m., venitul realizat de agenții economici străini pe teritoriul național (V_s) 43 u.m., iar cel realizat de agenții economici naționali în străinătate (V_n) 51 u.m., consumul de capital fix (CCF) 50 u.m. Să se calculeze: PNN_{pp}, PIB_{pp}, PIN_{pp} și Y_N .
8. Studiarea unei economii naționale oarecare permite desprinderea următoarelor informații: cheltuieli pentru consum (C) 50.000 u.m., cheltuieli guvernamentale (G) 10.000 u.m., consumul de capital fix (CCF) 15.000 u.m., exporturi (E) 20.000 u.m., importuri (H) 17.000 u.m., investiții brute (I_B) 25.000 u.m., soldul veniturilor din străinătate (SVS) – 5000 u.m., venituri salariale (Y_p) 45.000 u.m., subvenții de exploatare (Sbv) 2000 u.m., impozite asupra veniturilor salariale (Imp_{Y_p}) 1500 u.m., taxe indirecte (Imp_i) 1000 u.m. Să se afle: a) produsul intern brut la prețurile pieței (PIB_{pp}) și produsul intern brut la prețurile factorilor (PIB_{pf}); b) produsul național brut la prețurile pieței (PNB_{pp}) și produsul național brut la prețurile factorilor (PNB_{pf}); c) produsul național net la prețurile pieței (PNN_{pp}) și produsul național net la prețurile factorilor (PNN_{pf}); d) venitul personal disponibil (Y_{pd}).
-

CAPITOLUL 5. COMPORTAMENTUL PRODUCĂTORULUI

1. Venit
2. Consum
3. Economii
4. Investiții
5. Înclinații medii și marginale
6. Principiul multiplicatorului
7. Principiul acceleratorului

CITEȘTE ȘI ÎNVAȚĂ

Venit – la nivel macroeconomic este considerat expresia agregată a veniturilor însușite de posesorii factorilor de producție; cunoaște următoarele forme de existență: venit personal, venit personal disponibil și venit național. Din perspectivă microeconomică venitul desemnează recompensa primită de posesorii factorilor de producție sub forma: salariului, profitului, rentei, dobânzii etc.

Venit global – totalitatea sumelor obținute de la clienți, din valorificarea produselor realizate de către o entitate economică.

Consum – utilizarea unor bunuri economice materiale sau servicii; în urma utilizării lor de către consumatori bunurile își pierd sau își diminuează imediat sau în timp utilitatea. Consumul desemnează și una din posibilitățile de utilizare a venitului în cazul în care prin consum înțelegem cheltuieli de consum.

Consum autonom – consum efectuat indiferent de nivelul venitului, având ca motivație imposibilitatea amânării consumului anumitor bunuri chiar și în situația în care venitul este egal cu zero (ex: consum efectuat din economii).

Consumator – entitate economică care utilizează un bun corporal sau serviciu pentru a-și satisface o trebuință finală.

Multiplicatorul cheltuielilor publice (consumului public) – indică efectul indus de sporul unitar al cheltuielilor sectorului public asupra venitului național.

Înclinația medie spre consum (rata consumului) – expresie a raportului dintre consum și venitul disponibil la un moment dat de timp.

Înclinația marginală spre consum – indică sporul înregistrat de consum în condițiile în care se înregistrează un spor unitar al veniturii.

Economii – partea rămasă din venit (ca sumă de bani) după acoperirea cheltuielilor de consum. Sunt nule în situația în care venitul este destinat în totalitate consumului, în cazul în care venitul excede consumul economiile devin o funcție crescătoare în raport cu venitul. Economii sunt destinate teaurizării, plasamentului, investițiilor sau unui consum viitor.

Economisire – proces prin care entitățile economice decid să utilizeze o parte a veniturii disponibil (excedentul de venit față de consum) în alte scopuri decât consumul curent.

Înclinația marginală spre economii – exprimă sporul înregistrat de economii datorită unui spor unitar al veniturii.

Înclinația medie spre economii (rata medie a economilor) – indică raportul stabilit între economii și venitul disponibil la un moment de timp.

Investiții – cheltuieli efectuate în scopul achiziției unor bunuri de capital; în funcție de destinația avută identificăm *investiții de înlocuire* și *investiții pentru dezvoltare*, suma lor formând *investițiile brute de capital*.

Investiții străine – transferuri de capitaluri bănești dintr-o economie națională în alta sub forma unor investiții directe sau de portofoliu.

Multiplicatorul investițiilor – exprimă relația dintre creșterea investițiilor și creșterea veniturii, indicând cu cât crește (sporește) venitul datorită creșterii cu o unitate a investițiilor.

Acceleratorul investițiilor – principiu care surprinde o relație directă între volumul investițiilor nete și sporul înregistrat de venitul național.

TESTEAZĂ CE AI ÎNVĂȚAT

1. Veniturile:

- a) pot fi doar la nivel de individ;
- b) sunt sursele concrete ale achiziției de bunuri;
- c) sunt originea economiilor;
- d) nu pot fi zero.

R:

2. Consumul poate fi definit astfel:

- a) folosirea de către populație a totalității veniturii pentru cumpărarea de bunuri de folosință îndelungată;
- b) folosirea de către populație a veniturii disponibile pentru acoperirea nevoilor de consum neproductiv;
- c) folosirea de către fiecare agent economic a unei părți din venit pentru cumpărarea de bunuri și servicii necesare satisfacerii nevoilor de trai;
- d) folosirea de către agenții economici a profitului pentru investiții, după propria lor pricepere.

R:

3. Atunci când venitul excede consumul, este vorba despre:

- a) investiții directe;
- b) profit;
- c) consum neproductiv;
- d) economii.

R:

4. Atunci când nu se realizează venit:

- a) nu există nici consum;
- b) se realizează o economie negativă egală cu consumul;
- c) se realizează o economie negativă mai mare decât consumul;
- d) consumul va fi egal cu salariul minim pe economie.

R:

5. Raportul dintre cheltuielile alocate pentru consum și totalul venitului (disponibil) reprezintă:

- a) înclinația marginală spre consum;
- b) rata medie a consumului;
- c) investiția netă;
- d) înclinația marginală spre economisire.

R:

6. Atunci când rata medie a consumului crește, în condițiile unui venit constant:

- a) consumul devine nesemnificativ;
- b) economiile cresc;
- c) economiile scad;
- d) scad investițiile.

R:

7. Venitul disponibil reprezintă:

- a) mărimea venitului personal, diminuat cu impozitele și taxele plătite de fiecare individ;
- b) mărimea venitului național, diminuat cu valoarea amortizării capitalului fix;
- c) mărimea venitului național, diminuat cu taxele indirecte;
- d) Produsul Intern Brut, diminuat cu mărimea venitului personal.

R:

8. Conform legii psihologice fundamentale formulată de J. M. Keynes, atunci când se înregistrează o creștere ΔV a venitului, are loc:

- a) majorarea consumului cu ΔC , așa încât $\Delta C > \Delta V$;
- b) majorarea consumului cu ΔC , dar $\Delta V > \Delta C$;
- c) majorarea consumului direct proporțional cu creșterea venitului;
- d) micșorarea consumului direct proporțional cu creșterea venitului.

R:

9. Înclinația marginală spre consum are întotdeauna valori:

- a) pozitive și supraunitare;
- b) negative;
- c) care tind spre infinit;
- d) pozitive, dar subunitare.

R:

10. Mărimea cheltuielilor destinate consumului depinde de:

- a) valoarea multiplicatorului creditului;
- b) mărimea amortizării capitalului fix;
- c) modificările politicii fiscale;
- d) multiplicatorul investițiilor.

R:

11. Ponderea deținută de economiile destinate investițiilor în totalul venitului (disponibil) reprezintă:

- a) acceleratorul investițiilor;

- b) investiția netă;
- c) înclinația marginală spre economii;
- d) rata medie de economisire.

R:

12. Înclinația marginală spre economii indică:

- a) variația economiilor în totalul venitului;
- b) partea din venit destinată economisirii;
- c) cu cât cresc economiile, ca urmare a sporirii cu o unitate a venitului;
- d) tendința generală a oamenilor de a economisi.

R:

13. Diferența dintre investiția brută și cea netă reprezintă:

- a) amortismentul, ca expresie a consumului de capital fix;
- b) impozitul pe profit;
- c) o cotă stabilită de politica de investiții a guvernului;
- d) fixată de lege.

R:

14. Dacă are loc o majorare a investițiilor față de situația inițială, se constată, potrivit multiplicatorului investițiilor (K):

- a) scăderea ritmului investițiilor la nivel național;
- b) creșterea de K ori a investițiilor nete determinate de sporirea venitului;
- c) că venitul va spori de K ori mai mult față de sporul investițiilor;
- d) că evoluția ritmului K al creșterii investițiilor va fi pe măsura scăderii venitului.

R:

15. Multiplicatorul investițiilor (k) este:

- a) inversul înclinației marginale spre economii;
- b) egal ca mărime cu mărimea investițiilor brute;
- c) inversul investiției nete;
- d) întotdeauna egal cu rata medie a consumului.

R:

16. Valoarea multiplicatorului investițional (k) este cu atât mai mare, cu cât:

- a) înclinația spre consum își păstrează mărimea pe o perioadă mai mare de timp;
- b) investițiile de dezvoltare sunt mai numeroase decât cele de înlocuire;
- c) înclinația marginală spre economisire este mai mică;
- d) înclinația marginală spre economisire este mai mare.

R:

17. Dacă funcția consumului este liniară:

- a) atât înclinația marginală spre consum, cât și înclinația marginală spre economisire, este crescătoare;
- b) atât înclinația marginală spre consum, cât și înclinația marginală spre economisire, este descrescătoare;
- c) înclinația marginală spre consum este crescătoare iar înclinația marginală spre economisire este descrescătoare;
- d) înclinația marginală spre consum este descrescătoare iar înclinația marginală spre economisire este crescătoare;
- e) înclinația marginală spre consum este constantă iar înclinația marginală spre economisire este zero.

R:

18. Dacă venitul crește cu o mărime oarecare, atunci economiile vor crește:

- a) cu aceeași mărime;
- b) în aceeași proporție;
- c) cu mai puțin decât sporul venitului;
- d) nu vor crește.

R:

19. În cazul unei funcții a consumului de forma $C=2I+0,63Y_D$, înclinația marginală spre economisire va fi:

- a) 21;
- b) 0,63;
- c) 0,37;
- d) 1/0,63;
- e) 1/0,37.

R:

20. În cazul unei funcții a consumului de forma $C=2I+0,63Y_D$, înclinația marginală spre consum va fi:

- a) 21;
- b) 0,63;
- c) 0,37;
- d) 1/0,63;
- e) 1/0,37.

R:

SĂ APLICĂM CE AM ÎNVĂȚAT!

FORMULE DE CALCUL

Venitul: $Y = C + S$ sau $Y = C + I$

Unde: C – consumul
S – economiile
I – investițiile

Rata medie a consumului (înclinația medie spre consum): $c = \frac{C}{Y}$

Rata medie a economiilor (înclinația medie spre economii): $s = \frac{S}{Y}$

Rata marginală a consumului (înclinația marginală spre consum): $c' = \frac{\Delta C}{\Delta Y} = \frac{C_1 - C_0}{Y_1 - Y_0}$

Unde: ΔC – sporul absolut al consumului
 ΔY – sporul absolut al venitului
 C_1 – consumul perioadei curente
 C_0 – consumul perioadei de referință
 Y_1 – venitul în perioada curentă
 Y_0 – venitul în perioada de referință

Rata marginală a economiilor (înclinația marginală spre economii): $s' = \frac{\Delta S}{\Delta Y} = \frac{S_1 - S_0}{Y_1 - Y_0}$

Unde: ΔS – sporul absolut al economiilor
 S_1 – economiile în perioada curentă
 S_0 – economiile în perioada de referință

Relațiile între înclinațiile marginale:
$$\begin{cases} 0 < c' < 1 \\ 0 < s' < 1 \\ c' + s' = 1 \end{cases}$$

Multiplicatorul investițiilor: $k = \frac{\Delta Y}{\Delta I} = \frac{Y_1 - Y_0}{I_1 - I_0}$ sau $k = \frac{1}{s'} = \frac{1}{1 - c'}$

Unde: ΔI – sporul absolut al investițiilor
 I_1 – investițiile în perioada curentă
 I_0 – investițiile în perioada precedentă

Funcția consumului: $C = C_a + c' \cdot Y$

Unde: C_a – consumul autonom

Funcția economiilor: $S = -C_a + Y(1 - c') = -C_a + s' \cdot Y$

APLICAȚII

1. Ținând seama de relațiile stabilite între venit, consum și economii, completați următorul tabel:

Venitul disponibil (Y)	Consum (C)	Economii (S)	Rata medie a consumului (c)	Rata medie a economiilor (s)
1.500	800			
1.600	1.000			
1.800	1.400			
2.200	1.600			

2. Completați datele lipsă din tabel:

Perioada	Yd	C	S	c	s	c'	s'
0	500	400					
1	1.000	700					
2	1.500	1.100					
3	2.000	1.500					

3. Cunoscând relația care are loc între înclinația marginală spre consum și înclinația marginală spre economii, în situația în care înclinația marginală spre consum este 0,7 cât va fi înclinația marginală spre economii?

4. Cunoscând sporul venitului 500 u.m., coeficientul de elasticitate al cererii funcție de venit 2, economiile în perioada de referință 200 u.m., înregistrând la rândul lor un spor de 100 u.m., calculați ponderea consumului în totalul venitului în perioada de referință.

5. Într-o economie, rata consumului în perioada de referință este 0,4, ajungând în perioada curentă la 0,5; venitul perioadei de referință este 400 milioane u.m., crescând în perioada curentă cu 40%. Să se afle sporul economiilor și înclinația marginală spre economii.
6. În anul 2024 venitul era de 800 milioane u.m., iar în 2025 acesta crește cu 30%. Cunoscând faptul că în 2024, din totalul venitului, 60% era destinat consumului, precum și că rata medie a consumului scade în 2025 cu 10 puncte procentuale, determinați care este modificarea absolută și procentuală a economiilor pentru respectivul interval.
7. În cadrul unei economii naționale, amortizările sunt 200 milioane u.m., economiile 700 milioane u.m., iar venitul național 900 milioane u.m. Să se afle investiția brută.
8. Venitul perioadei curente este de 1.200 milioane u.m., mai mare cu 50% față de venitul perioadei de referință. Dacă înclinația marginală spre economisire este 0,6, determinați sporul investițiilor și multiplicatorul investițiilor.
9. Investițiile brute făcute într-o economie sunt de 500 milioane u.m., reprezentând 80% din totalul venitului național. În situația în care rata medie a consumului este 0,5 precizați care este mărimea investițiilor nete și investițiilor de înlocuire (amortizarea).
10. În anul 2024 la nivelul unei economii naționale venitul a fost 800 milioane u.m., iar rata medie a consumului a fost 0,75. Dacă în 2025 venitul crește cu 30%, iar rata medie a consumului cu 5 puncte procentuale, să se afle sporul economiilor și înclinația marginală spre economii.
11. Într-o economie înclinația marginală spre economii este 0,2, iar sporul investițiilor este 300 milioane u.m. Calculați care este sporul înregistrat de venitul național, atunci când economiile sunt egale cu investițiile.
12. În anul t_0 consumul atinge un nivel de 400 milioane u.m., având o pondere de 70% în totalul venitului. Datorită unei politici flexibile în domeniul creditării dar și a unor performanțe macroeconomice notabile în anul t_1 , consumul sporește cu 20% iar venitul cu 15%. Calculați: a) sporul venitului în intervalul $t_0 - t_1$; b) sporul economiilor în intervalul $t_0 - t_1$; c) înclinația marginală spre consum și înclinația marginală spre economii.
13. Într-o perioadă de timp consumul înregistrează un spor de 25.000 u.m., iar venitul de 60.000 u.m. Calculați: a) multiplicatorul investițiilor; b) înclinația marginală spre consum și înclinația marginală spre economisire.
14. Pentru intervalul $t_0 - t_1$, venitul înregistrează un spor de 5.000 u.m., consumul crescând cu 3.500 u.m. Determinați: a) multiplicatorul investițiilor; b) înclinația marginală spre consum și înclinația marginală spre economii.
15. Funcția consumului caracteristică unei economii contemporane este $C = 1.000 + 0,75Y_d$. Precizați ce reprezintă variabilele și coeficienții funcției și care sunt expresiile tuturor ratelor medii și înclinațiilor marginale posibil de identificat.
16. Se dă o funcție a consumului de tipul: $C = 1.400 + 0,6Y_d$. Determinați: a) expresia funcției economiilor; b) nivelul venitului de la care se pot constitui economii; c) înclinația marginală spre consum și înclinația marginală spre economisire.
17. Funcția economiilor caracteristică unei economii contemporane este $S = - 600 + 0,35Y_d$. Precizați ce reprezintă variabilele și coeficienții funcției și care sunt expresiile tuturor ratelor medii și înclinațiilor marginale posibil de identificat.
18. Se dă o funcție a economiilor de tipul: $S = - 540 + 0,4Y_d$. Determinați: a) expresia funcției consumului; b) nivelul venitului de echilibru atunci când investițiile sunt 100 u.m.; c) înclinația marginală spre consum și înclinația marginală spre economisire.

19. Într-o economie închisă, cu sector guvernamental, avem o funcție a consumului de tipul: $C = 1.000 + 0,6 (Y - T)$. Cunoscând mărimea investițiilor egală cu 400 u.m., nivelul de taxare 100 u.m., cheltuielile guvernamentale 50 u.m., aflați mărimea venitului național de echilibru.

20. Într-o economie închisă, cu sector guvernamental, funcția economiilor are expresia: $S = - 540 + 0,4 (Y - T)$. Dacă mărimea investițiilor este 800 u.m., cheltuielile guvernamentale 300 u.m., nivelul de taxare 20% din mărimea venitului, să se determine: a) funcția consumului; b) venitul de echilibru.

CAPITOLUL 6. ECHILIBRUL MACROECONOMIC

- 1.Echilibrul general
- 2.Curbele IS și LM
- 3.Diagrama IS-LM

CITEȘTE ȘI ÎNVAȚĂ

Echilibru general – stare a piețelor interdependente caracterizată de lipsa excesului de cerere sau ofertă pentru bunurile finale.

Echilibru parțial – stare de egalitate între variabilele de pe o anumită piață, dintr-un anumit sector sau domeniu specific, bine determinat.

Diagrama IS-LM – expresie a modelului de echilibru macroeconomic ca sinteză a teoriilor neoclasice și keynesiene; modelul IS-LM presupune realizarea simultană a echilibrului pe piața bunurilor (IS) și pe piața monetară (LM) prin integrarea a patru parametrii: investiții (I), economii (S), cererea de monedă (L) și oferta de monedă (M). Pentru realizarea stării de echilibru macroeconomic trebuie concentrate două politici economice: bugetară (care acționează asupra curbei IS) și monetară (acționează pe piața LM).

Curba IS – locul geometric al condiției de echilibrului pe termen scurt între investiții și economii.

Curba LM - locul geometric al condiției de echilibrului pe termen scurt între cererea de monedă și oferta de monedă.

TESTEAZĂ CE AI ÎNVĂȚAT

1. Echilibrul macroeconomic presupune:

- a) egalitatea între cheltuielile de consum pe care menajurile intenționează să le facă și producția de bunuri estimată de producători pentru anul respectiv;
- b) prețurile produselor permit maximizarea utilității și a profitului;
- c) egalitatea între cererea totală de bunuri de consum și oferta totală de bunuri de producție;
- d) echilibru contabil.

R:

2. Modelul IS-LM asigură o analiză a echilibrului macroeconomic într-o economie:

- a) deschisă;
- b) închisă;
- c) democratică;
- d) orice tip de economie.

R:

3. Premisele modelului IS-LM sunt:

- a) prețurile sunt considerate fixe, pe termen lung;
- b) oferta de bani este un factor endogen;
- c) economiile sunt o funcție crescătoare în raport cu venitul;
- d) prețurile sunt considerate fixe, pe termen scurt.

R:

4. Modelul IS-LM evidențiază ceea ce se întâmplă în economie:

- a) pe termen scurt;
- b) pe termen mediu;
- c) pe termen lung;
- d) toate variantele sunt corecte.

R:

5. Modelul IS-LM analizează:

- a) relația dintre inflație și șomaj;
- b) relația dintre inflație și producție;
- c) relația dintre șomaj și producție;
- d) relația dintre producție și oferta de bani.

R:

6. Curba IS sintetizează echilibrul:

- a) pe piața bunurilor și serviciilor;
- b) pe piața monetară;
- c) pe piața financiară;
- d) pe orice piață.

R:

7. Curba IS presupune:

- a) egalitatea dintre investiții care sunt o funcție de rata dobânzii și economii, care depind de mărimea și evoluția venitului;
- b) egalitatea dintre investiții care depind de mărimea și evoluția venitului și economii, care sunt o funcție de rata dobânzii;
- c) egalitatea dintre cererea și oferta de muncă;
- d) egalitatea dintre cererea și oferta de monedă.

R:

8. Curba LM sintetizează echilibrul:

- a) pe piața bunurilor și serviciilor;
- b) pe piața monetară;
- c) pe piața financiară;
- d) pe orice piață.

R:

9. Curba LM presupune:

- a) egalitatea dintre investiții care sunt o funcție de rata dobânzii și economii, care depind de mărimea și evoluția venitului;
- b) egalitatea dintre investiții care depind de mărimea și evoluția venitului și economii, care sunt o funcție de rata dobânzii;
- c) egalitatea dintre cererea și oferta de muncă;
- d) egalitatea dintre cererea și oferta de monedă.

R:

10. Curba IS în raport cu evoluția ratei dobânzii este:

- a) descrescătoare;
- b) crescătoare;
- c) constantă;
- d) nu depinde de evoluția ratei dobânzii.

R:

11. Curba LM în raport cu evoluția ratei dobânzii este:

- a) descrescătoare;
- b) crescătoare;
- c) constantă;
- d) nu depinde de evoluția ratei dobânzii.

R:

12. Știind că între rata anuală a dobânzii (d') și mărimea investițiilor (I) se stabilește o legătură invers proporțională, rezultă că între d' și venitul de echilibru este o relație:

- a) de directă proporționalitate;
- b) de inversă proporționalitate;
- c) de indiferență;
- d) negativă.

R:

13. În cadrul modelului IS-LM, orice punct situat la stânga curbei IS și la dreapta curbei LM indică o situație în care:

- a) se înregistrează exces de cerere pe ambele piețe;
- b) există deficit de cerere pe ambele piețe;
- c) se manifestă exces de ofertă pe ambele piețe;
- d) cererea de bunuri este superioară ofertei de bunuri;
- e) cererea de bani este superioară ofertei de bani.

R:

14. Starea spre care tinde piața națională în ansamblul ei, precum și piețele specifice – stare ce se caracterizează prin egalitatea dintre cerere și ofertă (putând să presupună, totuși, diferențe nesemnificative între nivelele acestora, care să nu genereze tensiuni sociale, așa ca economia să funcționeze normal) se numește:

- a) creștere economică;
- b) dezvoltare;
- c) echilibru economic;
- d) economie liberă de piață.

R:

15. Conform modelului IS-LM, creșterea ofertei de bani are drept efect(e):

- a) creșterea venitului;
- b) menținerea venitului la același nivel;
- c) scăderea venitului;
- d) creșterea ratei dobânzii;
- e) menținerea constantă a ratei dobânzii;
- f) scăderea ratei dobânzii.

R:

16. Conform modelului IS-LM, o sporire a cheltuielilor publice are drept efect(e):

- a) creșterea venitului și a ratei dobânzii;
- b) creșterea venitului și menținerea constantă a ratei dobânzii;
- c) creșterea venitului și scăderea ratei dobânzii;
- d) menținerea constantă a venitului și creșterea ratei dobânzii;
- e) menținerea constantă a venitului și a ratei dobânzii;
- f) menținerea constantă a venitului și scăderea ratei dobânzii;
- g) scăderea venitului și creșterea ratei dobânzii;
- h) scăderea venitului și menținerea constantă a ratei dobânzii;
- i) scăderea venitului și scăderea ratei dobânzii.

R:

17. Conform modelului IS-LM, reducerea ofertei de bani are drept efect(e):

- a) creșterea ratei dobânzii;
- b) menținerea constantă a ratei dobânzii;
- c) scăderea ratei dobânzii;
- d) creșterea venitului;
- e) menținerea venitului la același nivel;
- f) scăderea venitului.

R:

18. Conform modelului IS-LM, o reducere a cheltuielilor publice are drept efect(e):

- a) scăderea venitului și creșterea ratei dobânzii;
- b) scăderea venitului și menținerea constantă a ratei dobânzii;
- c) scăderea venitului și scăderea ratei dobânzii;
- d) menținerea constantă a venitului și creșterea ratei dobânzii;
- e) menținerea constantă a venitului și a ratei dobânzii;
- f) menținerea constantă a venitului și scăderea ratei dobânzii;
- g) creșterea venitului și a ratei dobânzii;
- h) creșterea venitului și menținerea constantă a ratei dobânzii;
- i) creșterea venitului și scăderea ratei dobânzii.

R:

19. Creșterea nivelului fiscalității în condițiile unei curbe LM rigide (verticale), poate genera următoarele efecte:

- a) creșterea ratei dobânzii;
- b) menținerea constantă a ratei dobânzii;
- c) scăderea ratei dobânzii;
- d) creșterea venitului;
- e) menținerea venitului la același nivel;
- f) scăderea venitului.

R:

20. Reducerea cheltuielilor publice în condițiile unei curbe LM rigide (verticale), poate genera următoarele efecte:

- a) creșterea ratei dobânzii;
- b) menținerea constantă a ratei dobânzii;
- c) scăderea ratei dobânzii;

- d) creșterea venitului;
- e) menținerea venitului la același nivel;
- f) scăderea venitului.

R:

SĂ APLICĂM CE AM ÎNVĂȚAT!

FORMULE DE CALCUL

Echilibrul pe piața bunurilor și serviciilor (IS):

a) situația unei economii închise (autarhice):

$$\left. \begin{aligned} Oagr = Cagr &\Leftrightarrow Y = D \\ Y &= C + S \\ D &= C + I \end{aligned} \right\} \Rightarrow C + S = C + I \Rightarrow S = I$$

b) situația unei economii deschise:

$$\left. \begin{aligned} Oagr = Cagr &\Leftrightarrow Y = D \\ Y &= C + S + T + H \\ D &= C + I + G + E \end{aligned} \right\} \Rightarrow C + S + T + H = C + I + G + E \Rightarrow S + T + H = I + G + E$$

$$\Leftrightarrow S + T - I = E + G - H$$

Unde: Y – oferta agregată
D – cererea agregată

Echilibrul pe piața monetară: $Ym = Dm$

Echilibrul pe piața forței de muncă: $Yl = Dl$

Observație: După caz, în funcție de tipul de economie națională analizată, în determinarea echilibrului, a condițiilor acestuia, se includ în calcul noi elemente: cheltuieli guvernamentale, taxe și impozite, transferuri ale statului către menaje etc.

APLICAȚII

1. Pe piața bunurilor și serviciilor (IS), funcția consumului privat este $C = 500 + 0,8Y$, investițiile (I) sunt în valoare de 250 u.m., mărimea cheltuielilor guvernamentale (G) atinge 140 u.m. Determinați venitul național de echilibru și reprezentați grafic funcția cererii agregate.
 2. Pe piața bunurilor și serviciilor (IS), funcția consumului privat este $C = 900 + 0,6(Y - T)$, nivelul taxelor (T) 100 u.m., investițiile (I) sunt în valoare de 250 u.m., mărimea cheltuielilor guvernamentale (G) atinge 180 u.m. Determinați venitul național de echilibru.
 3. Pe piața bunurilor și serviciilor (IS), funcția consumului privat este $C = 900 + 0,6(Y - T)$, investițiile (I) sunt în valoare de 250 u.m., iar nivelul taxelor este de 100 u.m. Determinați cheltuielile guvernamentale care permit realizarea unui venit național de echilibru (Y_E) în cuantum de 2.850 u.m.
 4. Funcția economiilor este $S = -100 + 0,4Y$, iar funcția investițiilor are forma $I = 300 - 10d'$. Cunoscând mărimea ratei dobânzii (d') de 20%, aflați nivelul venitului de echilibru (Y_E).
 5. Într-o economie națională avem următoarele relații: funcția consumului $C = 100 + 0,8Y_d$, cheltuielile guvernamentale $G = 120$ u.m., funcția investițiilor $I = 250 - 5d'$, rata de impunere și taxare $t = 18\%$. Determinați și reprezentați grafic ecuația de echilibru pe piața bunurilor și serviciilor (IS).
 6. În cazul unei economii multisectoriale, deschisă, se dau următoarele relații: funcția consumului $C = 120 + 0,8Y_d$, funcția investițiilor $I = 240 - 10d'$, nivelul de taxare $T = 0,18Y$, cheltuielile guvernamentale $G = 200$ u.m., exporturile $E = 220$ u.m., importurile $H = 175$ u.m. Să se determine expresia curbei IS.
 7. Într-o economie națională, volumul oferta de monedă este $M = 2.500$ u.m. Dacă cererea de monedă este $L = 4.000 - 200d'$, aflați rata dobânzii de echilibru și reprezentați grafic cererea și oferta de monedă. Ce efect ar avea creșterea masei monetare din economie la 3.000 u.m.? Dar o scădere la 1.000 u.m.?
 8. Cerea de monedă este descrisă de funcția: $L = 2.500 - 100d'$, nivelul ratei dobânzii de echilibru (d'_E) fiind de 15%. Indicați mărimea ofertei monetare (M) corespunzătoare situației prezentate.
 9. Oferta monetară din economie este $M = 3.000$ u.m., cererea de monedă fiind $L = 0,5Y - 4d' + 200$. Să se determine ecuația LM; reprezentați grafic curba LM.
 10. O economie autarhică este caracterizată de următoarele relații: funcția consumului $C = 500 + 0,5Y_d$, funcția investițiilor $I = 25 - 10d'$, funcția cererii de monedă $L = P(0,2Y - 200d')$, nivelul de impozitare $t = 10\%$, cheltuielile guvernamentale $G = 100$ u.m., oferta de monedă $M = 600$ u.m., nivelul prețurilor $P = 3$ u.m. Determinați: a) curba IS, b) curba LM, c) rata dobânzii și venitul de echilibru.
 11. O economie deschisă este caracterizată de următoarele relații: funcția consumului $C = 1.500 + 0,5Y_d$, funcția investițiilor $I = 250 - 50d'$, funcția exporturilor în formă netă $E_N = 1500 - 0,2Y - 50d'$, funcția cererii de monedă $L = P(0,4Y - 3.000d')$, nivelul de impozitare $t = 20\%$, cheltuielile guvernamentale $G = 400$ u.m., oferta de monedă $M = 2.000$ u.m., nivelul prețurilor $P = 2$ u.m. Determinați: a) curba IS, b) curba LM, c) rata dobânzii și venitul de echilibru.
-

CAPITOLUL 7. CICLICITATE ECONOMICĂ. CREȘTERE ECONOMICĂ

1. Fluctuații economice
2. Ciclicitate economică
3. Cicluri economice
4. Criză economică
5. Fazele ciclului economic
6. Tipologia crizelor
7. Creștere economică
8. Forme ale creșterii economice

CITEȘTE ȘI ÎNVAȚĂ

Fluctuații economice – parte a dinamicii economice caracterizată de alternanța fazelor de creștere, scădere, încetinire și declin a activităților economice. Sunt o expresie a amplitudinii neuniforme a activității economice, generată de o serie de factori exogeni sau endogeni: evenimente socio-politice, descoperiri tehnologice, inovații, raritatea economică etc. Evoluează sub acțiunea unor tendințe dominante pe termen lung (trend), incluzând și fluctuațiile sezoniere.

Ciclicitatea vieții economice – modalitate specifică de evoluție ondulatorie a vieții economice, caracterizată de regenerarea temporală într-o anumită succesiune și regularitate a unor trăsături, stări proprii ale acesteia. Studiul ciclicității economice permite desprinderea concluziei că evoluția vieții economice este ondulatorie, fazele de expansiune economică fiind urmate de perioade de recesiune economică. este considerată o formă de evoluție normală a activității economice, fiind rezultatul interdependenței factorilor naturali, tehnici, economici, socio-politici, psihologici.

Cicluri economice – unități de măsură a amplitudinii ciclicității economice. Se prezintă sub forma unor mișcări periodice, repetabile în decursul cărora se reproduc aspecte constatate și în trecut. Fiecare ciclu este format din două evoluții contradictorii (recesiunea și expansiunea) și din patru faze distincte (criza, depresiunea, înviorearea, avântul), acestea coroborate dând și forma ondulatorie a caracteristică ciclului economic.

Criză economică – stare de dificultate, de schimbare bruscă, a activităților economice, conjunctură gravă pentru economie în ansamblu, caracterizată de stagnarea sau scăderea performanțelor macroeconomice, de apariția unor dezechilibre economice grave între cerere și ofertă, producție și

consum. În sens strict criza este momentul de cotitură a ciclului economic când faza de ascensiune economică este înlocuită de cea de depresiune. Conjunctura macroeconomică negativă generează o scădere a gradului de ocupare, o diminuare a veniturilor la nivelul societății, precum și schimbări în structurile și instituțiile economice menite să ducă la redresarea economiei. Îmbracă forme multiple de existență în concordanță cu factorii care le generează putându-se determina: crize financiare, crize petroliere, crize de sistem, crize agrare etc.

Criză de sistem – cea mai radicală și gravă formă de criză economică generată de blocarea funcționalității sistemului. Practic o asemenea criză poate fi depășită doar prin reformarea sistemului sau prin înlocuirea sistemului în discuție cu un alt tip de sistem economic mai performant, adaptat condițiilor economice și sociale existente.

Criză financiară – disfuncție gravă funcțională a sistemului financiar al unei țări (sistemul de credit, finanțele statului, circulația monetară), generată de cauze precum: conjunctură nefavorabilă în anumite ramuri sau subramuri economice (vezi domeniul imobiliar din SUA pe perioada 2007 – 2008), reducerea dramatică a încasărilor bugetare, creșterea exacerbată a cheltuielilor publice, luarea unor decizii economice la nivel macroeconomic fără a se ține seama de posibilitățile și starea reală a economiei etc.

Criză agrară – tip de criză caracterizantă pentru economiile predominant agrare, orientate spre producția alimentară. O serie de factori naturali, climaterici sau sociali duc la apariția unei subproducții agricole ce induce efecte negative asupra întregii economii. Scăderea producției agricole determină o creștere a ponderii autoconsumului în totalul său coroborată cu o scădere a ponderii părți comerciale a acesteia, fapt care generează o scădere a veniturilor populației și a nivelului de trai. Apare în economiile slab dezvoltate, cu proprietatea rurală fărâmițată, cu o slabă înzestrare tehnică și tehnologică; criza poate fi depășită fie prin diversificarea producției agricole fie prin trecerea de la o agricultură de tip extensiv la o agricultură cu un specific intensiv.

Criză petrolieră – situație economică nefavorabilă, generată de statele care dețin controlul asupra rezervelor și exploatărilor de petrol (concretizată prin creșterea artificială a prețului petrolului pe piețele internaționale), care se răsfrânge asupra țărilor importatoare de petrol. Prima criză financiară a fost declanșată în 1973 (în timpul războiului Kippur), a doua criză majoră fiind declanșată în 1979 (situația a fost înlesnită de faptul că OPEC deținea și deține cea mai importantă pondere în totalul resurselor de petrol mondiale).

Crize ale economiei tradiționale – tip de criză dominant până în prima jumătate a secolului XIX, manifestându-se în principal ca o criză de subproducție provocată de fenomene naturale, climaterice și sociale nefavorabile. Se declanșau de regulă în agricultură provocând ca reacție o scădere a cererii pentru produsele manufacturate pe seama scăderii veniturilor și puterii de cumpărare pentru locuitorii din mediul rural. De altfel principala caracteristică a acestui tip de criză este combinarea subproducției în agricultură cu subconsumul în sectorul manufacturier.

Crize ale economiei moderne – situație de criză caracterizantă pentru secolul XX, generată de excesul de ofertă față de cererea solvabilă, care își găsește originea în sectorul secundar al economiei, de aici extinzându-se la nivelul întregii economii în discuție. Se manifestă prin dezechilibre în domeniul ocupării forței de muncă, creșterea generalizată a prețurilor, crize financiare și valutare, scăderea generalizată a nivelului de trai, dezechilibre regionale etc.

Depresiune – fază a ciclului economic caracterizată de încetiniri involuntare ale ritmului creșterii economice. În această etapă a ciclului economic cererea agregată se reduce datorită reducerii masei monetare (creditele acordate sunt mai puține decât cele scadente), fiind generate o serie de dificultăți cu care se confruntă menajele și producătorii. Tendința de reducere a performanțelor economice se răsfrânge în mod direct în cadrul PIB – ului, a dimensiunilor și dinamicii sale.

Înviorare – fază a ciclului economic, imediat următoare depresiunii, pe perioada căreia se înregistrează o slabă tendință de creștere a performanțelor economice în ceea ce privește producția și consumul, marcând începutul unei faze ascendente la nivelul economiei naționale.

Avânt – evoluție favorabilă a economiei, concretizată prin creșterea indicatorilor macroeconomici reali, a veniturilor nominale și reale la nivelul societății, a gradului de ocupare și de utilizare a factorilor de producție.

Creștere economică – proces global ce exprimă evoluția ascendentă a indicatorilor macroeconomici, pe o anumită perioadă de timp, cu efecte favorabile la nivel economic și social. Principalul indicator macroeconomic pe seama căruia se studiază procesul creșterii economice este PIB – ul.

Creștere economică extensivă – tip de creștere economică caracterizată de creșterea PIB – ului pe locuitor ca urmare a aportului cantitativ al diferitelor tipuri de factori de producție concretizat în: mai multe utilaje, mai mulți angajați, mai multe materii prime etc. Toate aceste alocări suplimentare de factori de producție au în mod normal efecte pozitive în privința sporului înregistrat de cererea și oferta agregată.

Creștere economică intensivă – tip de creștere economică caracterizată de creșterea PIB – ului pe locuitor ca urmare a aportului cantitativ al diferitelor tipuri de factori de producție concretizat în: creșterea productivității muncii, creșterea randamentelor economice, reducerea costurilor de producție, creșterea calității bunurilor și serviciilor oferite pieței.

Creștere economică zero – situație în care rezultatele macroeconomice agregate și populația unei țări sporesc în același ritm. Datorită acestui fapt PIB – ul pe locuitor rămâne constant de la un interval de timp la altul.

TESTEAZĂ CE AI ÎNVĂȚAT

1. Desfășurarea activității economice reale este:

- a) liniară;
- b) fluctuantă;
- c) orizontală;
- d) constantă.

R:

2. Fluctuațiile întâmplătoare sunt:

- a) anticipate;
- b) ciclice;
- c) atipice;
- d) sezoniere.

R:

3. Fluctuațiile sezoniere se datorează:

- a) modificării condițiilor climaterice;
- b) existenței unei tradiții sezoniere;
- c) ciclurilor electorale;
- d) etapelor de dezvoltare ale individului.

R:

4. Fluctuațiile ciclice se datorează:

- a) factorilor externi;
- b) factorilor interni ai economiei;
- c) factorilor exogeni;
- d) factorilor endogeni.

R:

5. Ciclicitatea economică are drept cauză principală:

- a) evoluția eficienței utilizării factorilor de producție;
- b) diviziunea muncii;
- c) politica economică;
- d) alternanța expansiunii cu faza de depresiune.

R:

6. Ciclul economic ideal este:

- a) perioada de la începutul unei crize (contractii) a activității economice de ansamblu, până la sfârșitul celei următoare;
- b) perioada de la începutul unei crize (contractii) economice, până la începutul celei următoare;
- c) perioada de la sfârșitul unei crize (contractii) economice de ansamblu, până la începutul celei următoare;
- d) ciclul cu o durată în timp mai mică de zece ani.

R:

7. Boom-ul:

- a) este sinonim cu caracteristicile economice ale țărilor puternic industrializate;
- b) coincide cu apariția punctelor critice ale ciclurilor economice;
- c) reprezintă finalul fazei de expansiune economică;
- d) este starea de echilibru a economiei.

R:

8. Fazei de expansiune a unui ciclu economic îi corespunde:

- a) creșterea ratei dobânzii;
- b) un proces investițional intens;
- c) sporirea gradului de ocupare;
- d) creșterea producției.

R:

9. Situației de încetinire a creșterii și de criză economică îi corespunde:

- a) scăderea vânzărilor;
- b) creșterea ratei șomajului;
- c) ieftinirea și expansiunea creditului;
- d) creșterea ratei inflației.

R:

10. Fazei de depresiune a ciclului economic îi corespunde:

- a) creșterea ratei șomajului;
- b) excedentul ofertei dintr-un bun de consum față de cererea pentru alt bun;
- c) echilibru economic;
- d) creșterea producției.

R:

11. Depășirea punctului critic (de minim) al ciclului economic se realizează ca urmare a:

- a) creșterii datoriei externe a țării;
- b) creșterii numărului de angajați la nivel macroeconomic;
- c) creșterii investițiilor, care permite depășirea depresiunii;
- d) trecerii de la faza de expansiune la un nou ciclu economic.

R:

12. Majorarea dobânzilor, prin intermediul politicii monetare și de credit, are loc:

- a) în perioadele de recesiune, pentru a diminua riscul apariției de credite neperformante;

- b) în perioada de recesiune, pentru a favoriza creșterea ocupării forței de muncă;
- c) în perioada de boom, pentru a stimula investițiile și creșterea economică;
- d) în perioada de boom prelungit, în scopul frânării cererii pentru bunuri de consum și investiții.

R:

13. Majorarea cheltuielilor efectuate de la bugetul de stat, prin intermediul politicii cheltuielilor publice, se realizează:

- a) în faza de boom, pentru a mări cererea globală și a impulsiona producția;
- b) în faza de recesiune, pentru a mări cererea agregată (globală);
- c) în toate fazele ciclului economic, pentru a susține agenții economici privați;
- d) în toate fazele ciclului economic, pentru a susține întreprinderile publice și investițiile cu caracter social-cultural.

R:

14. Reducerea fiscalității este necesară:

- a) în faza de boom, pentru a încuraja consumul și investițiile;
- b) în faza de recesiune, pentru a încuraja consumul și investițiile;
- c) în faza de recesiune, pentru a asigura suplimentarea cheltuielilor bugetare;
- d) în faza de recesiune, pentru a asigura creșterea veniturilor bugetare.

R:

15. Completați tabelul următor cu simbolurile pe care le socotiți potrivite fiecărei faze a unui ciclu economic: ↑ ; ↓ ; max.; min.

Indicatori	Evoluția în faza de:			
	Depresiune	Înviorare	Prosperitate	Recesiune
Producția				
Capacitățile neutilizate				
Gradul de ocupare				
Investițiile				
Cererea				
Prețurile				
Rata dobânzii				

16. Vorbim despre creștere (dezvoltare) economică de tip extensiv, dacă:

- a) se extinde numărul factorilor de producție folosiți;
- b) volumul producției crește prin atragerea unei cantități suplimentare din factori de producție de aceeași calitate;
- c) aportul calității și eficienței utilizării factorilor la creșterea activității și producției este preponderent;
- d) are loc încetinirea progresului tehnic în activitățile de producție.

R

17. Este vorba despre creștere (dezvoltare) economică de tip intensiv, dacă

- a) asistăm la preponderența calității factorilor de producție și a eficienței acestora;
- b) are loc sporirea cantității de factori de producție utilizați;
- c) sporirea activității și a producției sunt susținute numai de factori de producție noi, cu tendință de scumpire;
- d) are loc intensificarea consumului de resurse.

R

18. Creșterea economică se poate măsura în mod relevant prin intermediul:

- a) profitului agenților economici;
- b) Produsului Național Brut real, pe locuitor;
- c) veniturilor din sectorul public;
- d) sporirii indicatorilor la nivel de agent economic.

R:

19. Dezvoltarea economică este determinată de:

- a) sporirea producției fizice într-o perioadă relativ scurtă de timp, într-un anumit sector al economiei;
- b) transformări pozitive: cantitative, calitative și structurale, în întreaga economie;
- c) aspecte strict cantitative, înregistrate în viața economică;
- d) creșterea cheltuielilor bugetare.

R:

20. Între factorii instituționali ai creșterii economice îi regăsim pe cei:

- a) legați de sistemul de învățământ;
- b) provenind din sistemul asigurărilor sociale;
- c) de comerț exterior;
- d) aflați în legătură cu gradul de ocupare.

R:

21. În ce fază se află actualmente economia mondială? Argumentați și exemplificați pe grupe de economii naționale, respectiv la nivel global.

R:

22. Pe baza datelor oficiale (Anuarul Statistic al României), încercați să identificați: a) în ce fază de evoluție (creștere sau descreștere) se află actualmente economia țării noastre; b) prin ce indicatori argumentați alegerea realizată.

R:

23. Care dintre următoarele afirmații sunt false:

- a) Dezvoltarea economică este îndreptată spre îmbunătățirea nivelului vieții.
- b) Creșterea și dezvoltarea sunt procese manifestate pe perioade scurte de timp.
- c) Există elemente care permit trecerea de la stadiul de creștere la cel de dezvoltare economică, mereu altele de la țară la țară.
- d) Progresul economic presupune, cu pregnanță, aspecte de noutate.

R:

24. Creșterea economică de tip intensiv este caracteristică:

- a) economiilor care înregistrează un spor de populație constant;
- b) economiilor care dispun de resurse naturale abundente;
- c) economiilor care sunt capabile să atragă din interior sau exterior suficiente resurse naturale;
- d) economiilor care pot să genereze și să absoarbă progresul tehnic.

R:

25. Care dintre elementele de mai jos se află la baza deosebirilor esențiale dintre creștere economică și dezvoltare economică:

- a) factorii de producție folosiți;
- b) transformările calitative ale economiei;
- c) aspecte de ordin cantitativ;
- d) efectele asupra altor procese și fenomene economice;
- e) finalitatea.

R:

SĂ APLICĂM CE AM ÎNVĂȚAT!

FORMULE DE CALCUL

Creșterea economică:

$$g = I_{PIB/loc} - 100\% \quad \text{sau} \quad g = I_{PNB/loc} - 100\% \quad \text{sau} \quad g = I_{Y/loc} - 100\%$$

Unde: $I_{PIB/loc}$ – indicele PIB/locuitor
 $I_{PNB/loc}$ – indicele PNB/locuitor
 $I_{Y/loc}$ – indicele Y/locuitor

APLICAȚII

1. Evoluția temporală a unei economii naționale este redată de tabelul următor:

Anul	PIB real (milioane u.m.)	Populația (locuitori)	PIB / locuitor	Creștere procentuală
2020	20.000	23.000.000		
2021	21.268	23.006.098		
2022	22.569	23.029.258		
2023	25.678	23.034.000		
2024	23.000	23.052.300		
2025	27.890.	23.060.000		

Determinați creșterea economică anuală și reprezentați grafic evoluția economiei pe intervalul studiat.

2. În vederea realizării unor ISD, o companie multinațională analizează evoluția decalajelor economice existente între două economii naționale (membre UE respectiv NAFTA) și evoluția temporală a performanțelor economice a celor două state, pe baza tabelului următor. Ce concluzie se desprinde? Reprezentați grafic evoluțiile temporale a performanțelor celor două economii.

Anul	Țara UE		Țara NAFTA	
	PIB/locuitor	g (%)	PIB/locuitor	g (%)
2020	34.500	-	33.200	-
2021	36.700		34.900	
2022	39.000		38.200	
2023	39.500		40.000	
2024	41.000		41.200	
2025	42.300		42.100	

3. Performanțele economice ale unei țări, pe un interval de timp, sunt redată în tabelul următor:

Anul	PIB real/locuitor/an
2018	30.000
2019	34.000
2020	40.000
2021	41.000
2022	39.000
2023	32.000
2024	33.000
2025	35.000

Identificați fazele evolutive, din perspectiva ciclicității economice, aparținând respectivei economii. Reprezentați grafic situația prezentată.

CAPITOLUL 8. INFLAȚIA

1. Inflație
2. Forme ale inflației
3. Politici antiinflaționiste

CITEȘTE ȘI ÎNVAȚĂ

Inflație – dezechilibru macroeconomic generat de creșterea diferenței dintre masa monetară și oferta de bunuri în economie, comparativ cu o perioadă anterioară de timp. Se manifestă prin intermediul a două tendințe majore coroborate: scăderea puterii de cumpărare a banilor și creșterea generalizată a prețurilor. Se manifestă în mod diferit, cu diferite amplitudini, de la o perioadă de timp la alta sau de la o economie la alta. Efectele sale sunt complexe, ca dezechilibru macroeconomic fiind un proces cu conotații în special negative (excepție de la regulă face inflația de creștere) pe perioade lungi de timp.

Inflație de creștere – formă a inflației opusă în mare măsură inflației clasice. Se caracterizează de printr-o creștere a prețurilor însoțită de o scădere a puterii de cumpărare a banilor dar în proporții moderate și în condiții specifice, contribuind astfel la stimularea procesului de creștere economică în special prin intermediul consumului.

Inflație prin cerere – formă a inflației rezultată din creșterea exponențială a cererii agregate, oferta agregată rămânând la același nivel sau cunoscând un ritm mult mai lent de creștere. Situația este generată în special de creșterea necontrolată a veniturilor nominale ale populației, de creșterea cererii de consum, pe fondul unei incapacități a firmelor de a-și crește producția astfel în cât să răspundă creșterii consumului.

Inflație prin costuri – apare în situația în care costurile de producție cresc independent față de cererea agregată, firmele reducând producția și crescând prețul de vânzare al produselor, povara costurilor fiind transferată asupra consumatorilor prin intermediul prețurilor. Scăderea din ce în ce mai accentuată a ofertei agregate va imprima ritmuri înalte de creștere a inflației.

Inflația structurală – dezechilibru structural monetar – material exprimând existența în circulație a unei mase monetare care depășește cu mult nevoile reale ale economiei, fapt care generează deprecierea banilor de pe respectiva piață. Se extinde la nivel macrosocial având efecte restructurante pentru activitățile din economie.

Deflație – proces monetar – material caracterizat prin scăderea durabilă și pe termen lung a nivelului general al prețurilor, provenită dintr-un set de măsuri care urmăresc restrângerea cererii nominale: reducerea cheltuielilor publice, creșterea presiunii fiscale pentru reducerea veniturilor nominale ale populației, restricționarea creditării, blocarea creșterilor salariale, blocarea prețurilor la un anumit nivel.

Dezinflație – proces monetar – real, caracterizat de reducerea durabilă și autoîntreținută a ratei de creștere a nivelului general al prețurilor provenită din contextul economic general favorabil, nu dintr-o serie de măsuri economice îndreptate direct înspre diminuarea inflației. Din punct de vedere practic discutăm despre dezinflație în cazul în care la nivelul unei economii naționale rata de creștere a nivelului general al prețurilor perioadei curente este inferioară celei din perioada de referință.

Stagflație – situație caracterizată printr-o inflație puternică și o creștere economică foarte redusă, insesizabilă, uneori fiind vorba despre creștere economică zero însoțită de rate înalte ale inflației. Este un dezechilibru de factură monetară.

Slumpflație – stare a economiei în care întâlnim o inflație rapidă, chiar galopantă, însoțită de un regres economic, de o scădere a producției în ansamblul său.

Politică antiinflaționistă – ansamblul măsurilor economico – sociale care au ca principal scop aducerea inflației în limite normale, stabilizarea macroeconomică și o trecere cât mai rapidă la o creștere economică reală. Eficiența acestor măsuri trebuie analizată în funcție de procesele și modificările pozitive antrenate în cadrul economiei reale.

TESTEAZĂ CE AI ÎNVĂȚAT

1. Inflația reprezintă:

- a) o stare de echilibru macroeconomic;
- b) o stare de dezechilibru macroeconomic, general și de scurtă durată;
- c) o stare de dezechilibru microeconomic, general și de durată;
- d) o stare de dezechilibru macroeconomic, general și de durată.

R:

2. Inflația se concretizează în situația în care:

- a) masa monetară aflată în circulație excede volumul valoric al mărfurilor și serviciilor aflate pe piață;
- b) masa monetară aflată în circulație excede volumul bunurilor și serviciilor aflate pe piață;
- c) volumul bunurilor și serviciilor aflate pe piață depășește masa monetară aflată în circulație;
- d) volumul bunurilor și serviciilor aflate pe piață este acoperit de masa monetară aflată în circulație.

R:

3. Inflația se manifestă prin:

- a) creșterea egală și cumulativă a prețurilor;
- b) depreciere monetară;
- c) creșterea inegală, dar cumulativă a prețurilor;
- d) devalorizare monetară.

R:

4. Inflația se manifestă prin:

- a) scăderea puterii de cumpărare a monedei naționale;
- b) creșterea puterii de cumpărare a monedei comune;
- c) scăderea puterii de cumpărare a monedei comune;
- d) scăderea puterii de cumpărare a monedei naționale și a celei comune.

R:

5. Dezechilibrul economic general, care presupune exces de ofertă globală în raport cu cererea globală, se numește:

- a) efectul importului net;
- b) efectul exportului net;
- c) absorbție;
- d) presiune.

R:

6. În cazul absorbției – ca formă de dezechilibru economic:

- a) este stimulat consumul intern;
- b) este stimulat producția;
- c) cererea este satisfăcută complet;
- d) cumpărătorul realizează selecția pe piață;

R:

7. Instrumentul care măsoară inflația prin intermediul creșterii generalizate a prețurilor este:

- a) indicele general al prețurilor bunurilor inferioare;
- b) indicele prețului pentru un bun sau serviciu;
- c) indicele general al prețurilor;
- d) nivelul anticipat al costurilor de producție.

R:

8. Indicele prețului pentru un bun sau serviciu se determină ca un raport procentual între:

- a) prețul actual al bunului respectiv și cel actual al unui bun similar;
- b) prețul actual și cel viitor al bunului;
- c) prețul actual și prețul de bază, existent la un moment din trecut;
- d) prețurile a două bunuri din aceeași clasă de mărfuri.

R:

9. Intensitatea inflației (privită prin prisma ritmului creșterii indicelui general al prețurilor) se comensurează prin:

- a) puterea de cumpărare a banilor;
- b) rata dobânzii la economii;
- c) rata dobânzii la credite;
- d) rata inflației.

R:

10. Indicatorul care arată câte bunuri și servicii se pot achiziționa cu cantitatea de bani existentă la un moment dat în economie (respectiv cu o unitate monetară), la un nivel dat al prețurilor, reflectă:

- a) viteza de rotație a banilor;
- b) cursul de schimb al monedei naționale;
- c) puterea de cumpărare a banilor;
- d) nivelul venitului minim garantat.

R:

11. Dacă se cunosc următoarele date: R_i (rata inflației) și IGP (indicele general al prețurilor), în economie se verifică următoarea relație:

- a) $R_i = IGP - 1$;
- b) $R_i = IGP - 100\%$;
- c) $IGP = R_i \cdot 100$;
- d) $IGP = R_i - 100$;
- e) $IGP - R_i = 100$.

R:

12. Inflația are efecte asupra:

- a) agenților economici ce-și convertesc disponibilitățile bănești în monedele mai stabile ale altor țări;
- b) agenților economici care utilizează capital bănesc propriu în scopul investițiilor;
- c) agenților economici aflați în ipostaza de cumpărători – mai ales cei cu venituri mici și fixe;
- d) agenți economicilor aflați în ipostaza de vânzători.

R:

13. Inflația are efecte pozitive asupra:

- a) creditorilor;
- b) debitorilor;
- c) agenților economici care-și vor vinde mărfurile mai scump;
- d) agenților care-și convertesc economiile în monede ale unor țări în care rata inflației este mult mai mare decât în țara de origine.

R:

14. Inflația poate avantaja:

- a) toți cetățenii unei țări;
- b) agenții economici care acordă sume cu împrumut;
- c) cei care își convertesc disponibilitățile bănești în monedele unor țări în care inflația este mai puțin accentuată;
- d) agenții economici care dețin bunuri-marfă sub formă de stoc.

R:

15. Printre măsurile antiinflaționiste, diminuarea cererii – având ca suport reducerea masei monetare – se realizează prin:

- a) creșterea ratei dobânzii la creditele acordate de bănci;
- b) scăderea ratei dobânzii la creditele acordate de bănci;
- c) micșorarea rezervelor obligatorii ale băncilor;
- d) creșterea masei numerarului în circulație.

R:

16. Arătați evoluția indicelui prețurilor de consum (IPC) la sfârșitul perioadei și a deflatorului PIB (DPIB), pentru un același interval de 5 ani. Datele de pornire vor fi cele furnizate de Institutul Național pentru Cercetări Statistice și Economice din România (vezi datele din Anuarul Statistic al României, actualizate cu surse electronice).

R:

17. Precizați cărui tip de inflație îi corespund cauzele următoarele:

Cauze	Inflație prin costuri	Inflație prin cerere	Inflație monetară
Creșterea șomajului și a ofertei agregate			
Scăderea prețului anumitor factori de producție			
Introducerea amortizării accelerate			
Creșterea salariilor peste nivelul productivității			
Scăderea înclinației spre economisire			
Modificări structurale ale cererii neacoperite de ofertă			
Creșterea vitezei de circulație a banilor			
Emisiune necontrolată de monedă			

18. Pe baza datelor puse la dispoziție de Institutul Național de Statistică și Studii Economice, analizați evoluția inflației în România în perioada 2014-2024. Ce constatați?

19. Prezentați metodologia de calcul a indicelui prețurilor de consum (IPC) aplicabilă în cazul României (vezi datele puse la dispoziție de Institutul Național de Statistică și Studii Economice).

20. Dacă cresc concomitent veniturile populației și prețurile bunurilor de consum, atunci:

- a) scade puterea de cumpărare a banilor;
- b) crește puterea de cumpărare a banilor;
- c) dezinflația;
- d) apariția și intensificarea inflației;
- e) scăderea nivelului de trai;
- f) creșterea nivelului de trai;
- g) deflația;
- h) diminuarea veniturilor reale;
- i) sporirea veniturilor reale.

R:

21. Creșterea inflației este „ajutată” de deficitul bugetar:

- a) sub nici o formă;
- b) oricând;
- c) atunci când se acoperă prin împrumuturi de la banca de emisiune;
- d) atunci când se acoperă prin împrumuturi de pe piața de capital;
- e) doar dacă este determinat de cheltuielile de investiții.

R:

22. Printre măsurile anti-inflaționiste care țin de politica monetară, regăsim:

- a) creșterea ratei dobânzii;
- b) limitarea volumului creditelor;
- c) controlul masei monetare;
- d) relaxarea condițiilor de creditare;
- e) creșterea cheltuielilor publice.

R:

23. Dacă rata inflației este pozitivă, atunci nivelul general al prețurilor:

- a) crește;
- b) rămâne constant;
- c) scade din ce în ce mai puțin;
- d) scade din ce în ce mai mult;
- e) este zero.

R:

24. Dacă rata inflației se modifică imprevizibil atunci:

- a) câștigă debitorii pe seama creditorilor;
- b) câștigă creditorii pe seama debitorilor;
- c) nu sunt influențați nici creditorii, nici debitorii;
- d) se relaxează condițiile de creditare;
- e) se înăspresc condițiile de creditare;
- f) creditarea devine mai riscantă atât pentru creditori cât și pentru debitori .

R:

25. Inflația poate fi atenuată prin:

- a) creșterea exporturilor;
- b) creșterea șomajului;
- d) sporirea ofertei de bunuri de consum;
- e) creșterea deficitului bugetar.

R:

SĂ APLICĂM CE AM ÎNVĂȚAT!

FORMULE DE CALCUL

Rata inflației:

A) determinată pe baza indicelui de grup al prețurilor de tip Paasche

$$Ri = IGP_P - 100\% = \left(\frac{\sum_{i=1}^n Q_1 \cdot P_1}{\sum_{i=1}^n Q_1 \cdot P_0} \right) - 100\%$$

B) determinată pe baza indicelui de grup al prețurilor de tip Laspeyres

$$Ri = IGP_L - 100\% = \left(\frac{\sum_{i=1}^n Q_0 \cdot P_1}{\sum_{i=1}^n Q_0 \cdot P_0} \right) - 100\%$$

C) determinată pe baza indicelui general al prețurilor:

$$Ri = IGP - 100\%$$

D) determinată pe baza indicelui ponderat al prețurilor bunurilor de consum:

$$Ri = Ip - 100\% = \left(\sum_{i=1}^n pi \cdot Ipi \right) - 100\%$$

E) determinată cu ajutorul deflatorului PIB:

$$Ri = D_{PIB} - 100\%$$

F) determinată cu ajutorul deflatorului PNB:

$$Ri = D_{PNB} - 100\%$$

Unde: IGP – indicele general (de grup) al prețurilor

Q_0 – producția în perioada de referință

P_1 – prețul în perioada curentă

P_0 – prețul în perioada de referință

pi – ponderea individuală a bunului în consumul total

Ipi – indicele individual al prețului

APLICAȚII

1. În consumul unei familii intră mai multe categorii de bunuri pentru care relația cantitate consumată – preț aferentă momentului t_0 este redată în următorul tabel:

Bunuri de consum	Cantitate Q_0 (buc.)	Preț P_0 (u.m.)
Alimente	150	200
Îmbrăcăminte și încălțăminte	40	500
Electrocasnice	100	250
Pentru igienă	200	50
Altele	150	100

Cunoscând că prețurile cresc cu 40% pentru alimente, cu 20% pentru îmbrăcăminte și încălțăminte, cu 15% pentru electrocasnice, cu 10% pentru produsele destinate igienei, respectiv cu 5% pentru alte bunuri de consum, calculați: a) ponderile în consum ale fiecăra dintre cele cinci categorii de bunuri; b) indicele general al prețurilor; c) rata inflației înregistrată în intervalul de timp analizat.

2. În consumul unui menaj intră cinci categorii de bunuri. Prețurile unitare ale respectivelor bunuri evoluează în intervalul $t_0 - t_1$ conform datelor din tabelul următor:

Bunuri de consum	Preț unitar în t_0	Preț unitar în t_1	Pondere în consumul total
Alimente	240	220	40%
Îmbrăcăminte și încălțăminte	150	100	20%
Electrocasnice	320	300	5%
Pentru igienă	200	150	20%
Altele	100	80	15%

Determinați rata inflației în intervalul $t_0 - t_1$. Ce concluzii desprindem?

3. În consumul unei familii intră trei categorii de bunuri: A, B și C. Prețurile unitare ale respectivelor bunuri și cantitățile aferente consumate evoluează în intervalul $t_0 - t_1$ conform datelor din tabelul următor:

Bunuri de consum	Preț unitar în t_0 (u.m.)	Cantitatea consumată în t_0 (buc.)	Preț unitar în t_1 (u.m.)	Cantitatea consumată în t_1 (buc.)
Alimente	20	200	24	180
Îmbrăcăminte și încălțăminte	100	10	150	8
Electrocasnice	300	6	320	3
Pentru igienă	150	200	200	160
Altele	80	150	100	120

Determinați rata inflației prin metodele Paasche și Laspeyers.

4. Într-o economie națională producția crește cu 25%, oferta monetară cu 40%. În condițiile în care viteza de rotație a banilor crește cu 5%, determinați rata inflației.

5. În anul 2024 masa monetară crește cu 20%, în timp ce viteza de rotație a banilor se reduce cu 10%. Dacă în intervalul 2023 – 2024 volumul bunurilor și serviciilor oferite pe piață nu se modifică, calculați rata inflației.

6. Dacă într-o economie națională rata inflației este de 12,5% pe an, indicați cum evoluează puterea de cumpărare a banilor în respectiva economie.

7. În perioada de referință salariul nominal este 2.000 u.m.; în perioada curentă prețurile cresc cu 40%. Știind că salariile sunt indexate cu 80% din rata inflației, calculați salariul nominal al perioadei curente.
 8. Într-o perioadă, salariile reale scad cu 10%, deși statul indexează salariile cu 30%. Determinați rata inflației și modificarea procentuală a puterii de cumpărare a banilor.
 9. O persoană constituie un depozit bancar la termen de 10.000 u.m., la o rată a dobânzii de 5%. În intervalul de timp pe care a fost constituit depozitul, rata inflației atinge nivelul de 8%. Care este rezultatul economic obținut de deponent în condițiile evoluțiilor de pe piață?
 10. Puterea de cumpărare a banilor crește cu 25%, pe un anumit interval de timp. Precizați care va fi rata inflației corespunzătoare intervalului respectiv.
 11. La nivelul unei economii naționale PNB real este 560 miliarde u.m., iar PNB nominal este 800 miliarde u.m. Calculați indicele general al prețurilor.
 12. În situația în care PIB real este 480 miliarde u.m., iar deflatorul PIB este 125%, determinați:
a) nivelul PIB-ului nominal; b) rata inflației.
-

CAPITOLUL 9. ȘOMAJUL

1. Șomajul
2. Formele șomajului
3. Politici antișomaj
4. Relația inflație-șomaj

CITEȘTE ȘI ÎNVAȚĂ

Șomaj – dezechilibru provenit dintr-un excedent al ofertei de forță de muncă față de cerea de forță de muncă, manifestându-se diferit de la o economie la alta. În ultimele decenii șomajul devine o caracteristică permanentă a vieții economice, dar nu exclude total starea de ocupare deplină a forței de muncă.

Șomer – persoană aflată în stare de șomaj. Pentru ca o persoană să fie inclusă în această categorie trebuie să îndeplinească cumulativ câteva condiții: vârsta minimă de 15 ani, fără un loc de muncă, este disponibilă pentru o muncă salariată și caută activ un loc de muncă.

Șomaj ciclic – șomaj care se manifestă în faza de recesiune a ciclului economic, provenind în mare măsură din restrângerea activității economice pe anumite perioade medii sau lungi de timp.

Șomaj involuntar – situație în care o persoană nu poate găsi un loc de muncă, având disponibilitatea de a accepta salariul curent din respectivul domeniu.

Șomaj structural – formă a șomajului determinată de restructurarea economiei în ansamblu sau doar pe anumite ramuri de activitate sau componente ale sale. Restructurarea economiei apare în urma unor crize, fenomene sociale și politice, progresului tehnic și tehnologic etc. Poate fi atenuat doar pe termen lung de timp prin investiții mari, prin recalificarea celor afectați de șomaj sau prin reorientarea învățământului.

Șomaj tehnic – provine din întreruperea activității unei firme din lipsă de comenzi, pe un interval scurt sau determinat de timp. Cei afectați de acest tip de șomaj nu au obligația de a fi înregistrați ca șomeri, deoarece calitatea de șomer încetează în momentul reluării activității firmei.

Politică antișomaj – totalitatea acțiunilor întreprinse de administrațiile publice în sensul diminuării și prevenirii creșterii viitoare a șomajului. Între aceste măsuri regăsim: recalificarea și reorientarea profesională, acordarea de facilități celor care creează noi locuri de muncă, reducerea timpului de muncă și a perioadei de pensionare etc.

TESTEAZĂ CE AI ÎNVĂȚAT

1. Gradul de ocupare a forței de muncă se calculează astfel:

a) $G_o = \frac{P_{oc}}{P_T} \times 100$;

b) $G_o = \frac{P_{oc}}{P_{noc}} \times 100$;

c) $G_o = \frac{P_{oc}}{P_a} \times 100$;

d) $G_o = R_s - 100$.

R:

2. Care dintre afirmațiile următoare sunt false:

a) Șomajul este un dezechilibru la nivel microeconomic;

b) Șomajul este privit ca un excedent al ofertei în raport cu cererea de forță de muncă;

c) Șomajul este privit ca un excedent al cererii în raport cu oferta de forță de muncă;

d) Șomajul este o situație în care gradul de ocupare al forței de muncă e mai mare de 100%;

e) Șomajul reprezintă, din orice perspectivă, un aspect economico-social negativ.

f) Deoarece libertatea de alegere este importantă, șomajul voluntar nu trebuie luat în calculele privind fenomenul general al șomajului.

g) Rata naturală a șomajului este dată în întregime de șomajul voluntar.

h) Șomajul datorat lipsei prod-factorilor necesari activității unei firme sau defectăunilor unor utilaje se numește șomaj tehnic.

R:

3. Oferta de forță de muncă ia în calcul:

a) toată populația unei țări, cu vârsta peste 18 ani;

b) toată populația aptă de muncă;

c) toată populația aptă dornică să se angajeze ca forță de muncă salariată;

d) numărul de locuri de muncă disponibile.

R:

4. Poate fi considerat șomer, un individ cu vârsta peste 15 (respectiv 16) ani care:

a) nu are un loc de muncă;

b) este disponibil pentru lucru;

c) căuta un loc de muncă;

d) toate condițiile de mai sus trebuie îndeplinite;

e) condițiile nu sunt suficiente.

R:

5. Nivelul șomajului se poate determina:

- a) exclusiv prin rata șomajului;
- b) exclusiv prin numărul șomerilor;
- c) atât prin numărul șomerilor cât și prin rata șomajului;
- d) gradul de ocupare al forței de muncă.

R:

6. Pentru a ne putea de seama de dimensiunea șomajului, indicatorul cel mai concludent este:

- a) numărul șomerilor;
- b) rata șomajului;
- c) rata subocupării.

R:

7. Rata șomajului se calculează, în general, astfel:

a) $R_s = \frac{N_s}{P_{oc}} * 100$;

b) $R_s = \frac{N_s}{P_{act}} * 100$;

c) $R_s = \frac{N_s}{P_a} * 100$;

d) $R_s = \frac{P_o}{P_a} * 100$.

R:

8. Precizați valoarea de adevăr a următoarelor formule:

a) $P_T = P_{act} + P_i$;

b) $P_a = P_{oc} + P_{neoc}$;

c) $N\$, = P_{act} - P_{oc}$;

d) $P_{neoc} = P_{oc} + P_{NA\$,}$;

e) $P_{act} = P_{oc} + N\$,$;

f) $P_a = P_{oc} + N\$,$.

R:

9. Atunci când indivizii care doresc să muncească, sunt dispuși să accepte orice salariu, dar nu găsesc un loc de muncă, este vorba despre:

- a) șomaj;
- b) șomaj involuntar;
- c) șomaj fricțional;
- d) șomaj de excluziune.

R:

10. Atunci când indivizii și-au găsit de lucru, dar își caută în continuare o slujbă ce li s-ar potrivi mai bine, este vorba despre:

- a) șomaj de excluziune;
- b) șomaj de inadaptare;
- c) șomaj parțial;
- d) nu este vorba despre șomaj.

R:

11. Șomajul care afectează profesiile specifice anumitor perioade ale anului se numește:

- a) șomaj ciclic;
- b) șomaj cronic;
- c) șomaj structural;
- d) șomaj sezonier.

R:

12. Printre cauzele șomajului identificăm:

- a) dezechilibrul dintre cererea și oferta de pe piața forței de muncă și cea a bunurilor;
- b) fluctuațiile generate de ciclicitatea electorală;
- c) ineficiența măsurilor de revitalizare a economiei;
- d) gradul de sezonabilitate a unor activități.

R:

13. Printre consecințele negative ale șomajului identificăm:

- a) apare risipă și pierderi, mai ales din punct de vedere social;
- b) provoacă creșterea nivelului de trai;
- c) costurile suportate de populație sunt exclusiv materiale;
- d) se dezvoltă munca pe piața neagră.

R:

14. Printre consecințele pozitive ale șomajului identificăm:

- a) șomajul nu are consecințe pozitive;
- b) crește productivitatea muncii, disciplina și punctualitatea celor angajați;
- c) firmele, dacă trimit unele persoane în șomaj, pot menține salariile la cote relativ scăzute;
- d) fenomenul creează isterie pe piață.

R:

15. Acordarea indemnizației de șomaj face parte din categoria:

- a) politicilor active de diminuare a șomajului;
- b) politicilor pasive de diminuare a șomajului.

R:

16. Din cadrul politicilor active de diminuare a șomajului fac parte următoarele măsuri:

- a) acordarea indemnizației de șomaj;
- b) acordarea de subvenții, în vederea reducerii costurilor salariale;
- c) stagii de formare profesională.

R:

17. Majorarea efectivului forței de muncă dintr-o țară, în orizont îndepărtat de timp, ar putea fi determinată de:

- a) creșterea natalității;
- b) mărirea numărului de locuri disponibile în universități;
- c) reducerea vârstei de pensionare;
- d) creșterea investițiilor productive.

R:

18. Între măsurile unei politici având ca scop reducerea ratei șomajului pe termen lung, putem aminti:

- a) reducerea salariilor prin politica veniturilor;
- b) reducerea sau eliminarea ajutorului de șomaj;
- c) creșterea investițiilor productive;
- d) obligația firmelor la plăți suplimentare către stat, pentru a descuraja concedierile.

R:

19. Șomajul clasic privește:

- a) fenomenul care apare atunci când cererea agregată scade, iar salariile și prețurile nu sunt încă ajustate;
- b) fenomenul apărut în ipostaza în care se înregistrează exces de cerere pe piața bunurilor și exces de ofertă pe piața muncii, iar salariul format depășește nivelul salariului de echilibru;
- c) totalitatea persoanelor care sunt în vârstă de muncă, au serviciu sau sunt înregistrate la oficiile de forță de muncă pentru obținerea unui loc de muncă;
- d) procesul apărut ca urmare a lipsei de îndemânare sau a oportunităților slujbelor, datorită unor modificări apărute în structura cererii sau producției.

R:

20. În funcție de perioada petrecută ca șomer, o persoană neocupată poate fi încadrată în:

- a) șomaj voluntar;
- b) șomaj de scurtă durată;
- c) șomaj de lungă durată;
- d) nici una din variantele anterioare.

R:

21. Printre măsurile de diminuare a șomajului nu se numără:

- a) reducerea cheltuielilor publice;
- b) organizarea stagiilor de formare profesională;
- c) creșterea ratei dobânzii în economie;
- d) reducerea vârstei de pensionare.

R:

22. Șomajul se poate defini ca:

- a) o situație în care se află toate persoanele care nu desfășoară o activitate economică productivă, cu un caracter concret;
- b) un fenomen economico-social negativ, efect al dezechilibrelor pieței muncii – care arată depășirea cererii de muncă de către oferta de muncă;
- c) o stare negativă care afectează populația ocupată în sectorul primar;
- d) o necorelare a ofertei de bunuri cu cererea de forță de muncă;
- e) o persoană care a fost disponibilizată de la locul de muncă.

R:

23. Din punct de vedere economic, șomajul este apreciat ca expresie a:

- a) echilibrului instabil realizat pe piața forței de muncă;
- b) dezechilibrului pe piața monetară;
- c) dezechilibrului pe piața financiară;
- d) dezechilibrului pe piața muncii.

R:

24. În categoria șomerilor involuntari sunt încadrați:

- a) studenții care doresc să lucreze, dar nu găsesc o slujbă;
- b) persoanele peste 15 ani care nu au un salariu corespunzător pregătirii și capacității lor de a munci;
- c) cei care au renunțat la contractul de muncă;
- d) toți cei apti pentru a munci (dar nu muncesc), caută de lucru și sunt disponibili pentru asemenea activități, dar nu găsesc de lucru.

R:

25. Șomajul se caracterizează prin:

- a) volumul de activitate economică existent în prezent, comparativ cu cel din perioada de bază ;
- b) structura producției realizate de către cei care lucrează;
- c) rata ocupării, în mod global și parțial la nivel macroeconomic;
- d) durată, perioada înregistrată de la pierderea locului de muncă până la reluarea activității.

R:

26. Rata șomajului se calculează ca:

- a) raportul procentual dintre populația activă și populația ocupată;
- b) raportul procentual dintre numărul șomerilor și populația activă;
- c) raportul procentual dintre numărul populației ocupate și numărul șomerilor;
- d) produsul dintre numărul șomerilor și populația activă.

R:

27. Șomajul datorat inovărilor din tehnică și tehnologie – care reduce numărul locurilor de muncă, dar determină și modificarea nivelului pregătirii profesionale – se numește:

- a) șomaj structural;
- b) șomaj fricțional;
- c) șomaj tehnologic;
- d) șomaj de excluziune.

R:

28. Pe termen scurt, una din politicile economice prin care statul se implică în combaterea șomajului este:

- a) egalizarea cererii cu oferta de forță de muncă;
- b) asigurarea de locuri de muncă pentru toți cei care solicită acest lucru;
- c) garantarea unui venit minim pentru șomeri;
- d) reducerea ratei inflației.

R:

29. În condiții de progres tehnic, în mod normal, apare sau crește:

- a) șomajul ciclic;
- b) șomajul sezonier;
- c) șomajul tehnologic;
- d) șomajul structural;
- e) șomajul de excluziune.

30. Pe baza datelor furnizate de Institutul Național de Statistică și Studii Economice, analizați evoluția ratei șomajului în perioada 2014 – 2024.

SĂ APLICĂM CE AM ÎNVĂȚAT!

FORMULE DE CALCUL

Gradul de ocupare:

$$Go = \frac{Poc}{Pa} \cdot 100 \text{ sau } Go = \frac{Poc}{PTVM} \cdot 100 \text{ sau } Go = \frac{Poc}{PT} \cdot 100 \text{ sau } Go = \frac{Poc}{Pact} \cdot 100$$

Unde: Poc – populația ocupată
Pa – populația aptă
PTVM – populația totală în vârstă de muncă
PT – populația totală

Pact – populația activă

Rata șomajului:

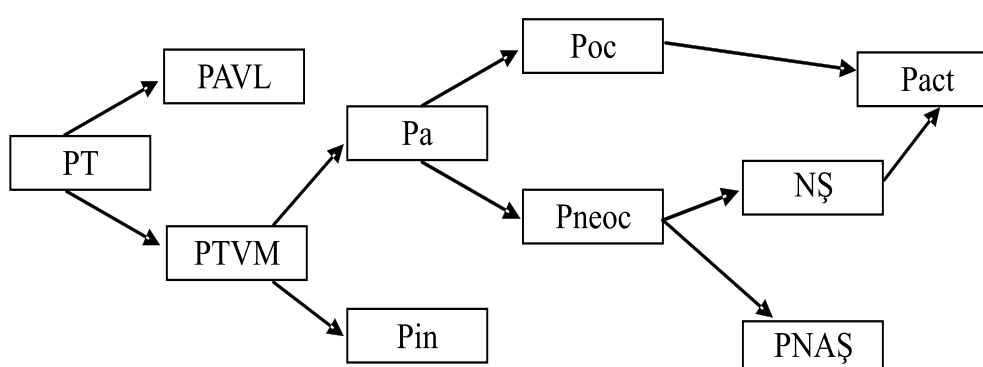
$$Rs = \frac{NS}{Pa} \cdot 100 \text{ sau } Rs = \frac{NS}{PTVM} \cdot 100 \text{ sau } Rs = \frac{NS}{PT} \cdot 100 \text{ sau } Rs = \frac{NS}{Pact} \cdot 100$$

Unde: NȘ – numărul de șomeri

Rata persoanelor inapte de muncă: $Rin = \frac{Pin}{PT} \cdot 100$

Unde: Pin – populația inaptă

Structura populației unei țări:

Unde: Pnec – populație neocupată
PNAȘ – populația neocupată alții decât șomerii
PAVL – populația în afara vârstei legale de a muncii

APLICAȚII

1. Populația aptă de muncă este de 50 milioane persoane, din care 15% sunt șomeri, iar populația neocupată alta decât șomerii 10% din populația aptă. Care este rata șomajului la populația aptă și la populația ocupată?
2. Ponderea populației ocupate în totalul populației apte este de 85%, însumând un număr total de 19,55 milioane persoane, iar numărul celor care nu vor să muncească 0,45 milioane persoane. Determinați rata șomajului calculată la populația aptă.
3. Populația totală în vârstă de muncă a unei țări este de 34 milioane persoane, din care 65% reprezintă populația aptă de muncă. În cazul în care rata șomajului la populația aptă este de 6%, precizați care este dimensiunea absolută a șomajului.
4. Populația neocupată a unei țări este de 3,5 milioane persoane, iar numărul total de șomeri este de 2 milioane persoane, gradul de ocupare fiind 80%. Determinați dimensiunea absolută a populației apte de muncă și a populației ocupate.
5. Într-o economie națională numărul populației ocupate este de 26 milioane, numărul șomerilor fiind de 4 milioane persoane; în populația totală în vârstă de muncă de 42 milioane persoane, rata celor inapți reprezintă 4%. Calculați totalul populației inapte, populația aptă, gradul de ocupare la populația totală în vârstă de muncă,

respectiv rata șomajului calculată la populația ocupată, la populația aptă, la populația activă și la populația totală.

6. Din populația totală în vârstă de muncă a unei țări, din care 74% reprezintă ponderea populației ocupate. Dacă rata persoanelor inapte de muncă este de 6%, iar 12% din populația totală refuză să muncească, determinați rata șomajului la populația ocupată și rata șomajului la populația activă

7. În situația în care populația aptă de muncă este de 23 milioane persoane, rata șomajului la populația aptă fiind 4.5% și 3 milioane persoane nu doresc să muncească calculați numărul șomerilor și numărul persoanelor ocupate.

8. În anul t_0 , într-o economie națională, rata șomajului la populația ocupată este de 3.5%, totalul populației ocupate atingând un nivel de 17 milioane persoane. În anul t_1 , datorită evoluțiilor pozitive din economie, numărul șomerilor scade cu 20%, populația ocupată sporind cu 2 milioane persoane. Se știe că numărul celor care nu doresc să muncească a rămas același, adică 1 milion persoane. Indicați care este rata șomajului la populația aptă în t_1 , precum și dinamica populației apte.

9. Populația totală în vârstă de muncă a unei țări este de 40 milioane persoane. Din total, populația aptă de muncă este de 60%, din care 80% reprezintă populația ocupată. Cunoscând că rata șomajului la populația activă este 5%, calculați rata persoanelor inapte la populația totală în vârstă de muncă, gradul de ocupare la populația totală în vârstă de muncă și numărul șomerilor înregistrați.

10. Populația totală în vârstă de muncă într-o țară este de 50 milioane persoane, rata persoanelor inapte de muncă fiind de 10%. În totalul persoanelor apte să muncească 30 milioane au un loc de muncă stabil, 8 milioane sunt în căutarea activă a unui loc de muncă, restul nedorind să muncească. Să se determine numărul șomerilor, gradul de ocupare în raport cu populația aptă și populația totală, rata șomajului la populația activă.

RĂSPUNSURI

Capitolul 1. PIAȚA FORȚEI DE MUNCĂ

TESTE GRILĂ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
a, b	a, e	b,d	a,b	b,d	a,d,e	c	a,b	b,c	a,c
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
b,d	a	c	e	a	c	d	b	b	b
21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
a,b,c	a	b	c	b	b,d	b,c	a,d	a,d	b,c

APLICAȚII

- $SN_1=9375$ u.m., $SR_0=10.000$ u.m., $SR_1=12.500$ u.m.
- $\Delta\%SN=26\%$
- $\Delta\%SR=0,47\%$
- $\Delta\%SN= - 8\%$
- $\Delta\%P=16,6\%$, $\Delta\%Pcb= - 14,24\%$
- $\Delta\%SR=37,93\%$
- $\Delta SR=961,52$ u.m. $\Delta\%SR=62,5\%$
- $\Delta\%SN=33,33\%$, $\Delta\%P=122,16\%$, $\Delta\%Pcb= - 54,99\%$
- a) $\Delta\%SR= - 8\%$ b) $SN_1= 2.500$ u.m.
- a) $SN_1= 2.750$ u.m. b) $\Delta\%SR= - 8,34\%$
- $SN_1=1923,9$ u.m.
- a) $SN_1= 3.300$ u.m. b) $\Delta\%SR= - 12\%$, $\Delta SR= -360$ u.m.
- a) $SN_0=2.000$ u.m., $SN_1= 3.299,7$ u.m. b) $\Delta\%SN= 64,99\%$, $\Delta SN= 1299,7$ u.m.
- $P_L=30$ u.m., $Q_L=1000$ angajați

Capitolul 2. PIAȚA MONETARĂ. BANII

TESTE GRILĂ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
b,c	a,c	a,c	a	c,d	b,d	d	c	b	d
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
b	a	b	c	d	a	c,d	b	a	a
21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
b	c	d	a,d	a,b	b	a,c	c	d	b

APLICAȚII

1. $\Delta\%P_{cb} = -50\%$
2. $M_{n1} = 1.000$ mld. u.m., $\Delta\%M_n = 100\%$
3. $M = 30$ mil.u.m., $M_s = 21$ mil.u.m.
4. $M = 90.000$ u.m.
5. $v = 100$ rot/an
6. $v = 80$ rot/an
7. $M = 33,75$ mil.u.m.
8. $M_1 = 48$ mil.u.m., $\Delta\%T = -39,85\%$, $\Delta T = -112.000$ buc.
9. $\Delta\%M = 40\%$, $\Delta M = 7$ mil.u.m.
10. $\Delta\%M = -31,63\%$
11. $\Delta\%v = -14,29\%$, $\Delta v = -0,72$ rot/an
12. $v_{medie} = 8,77$ rot/an
13. $v_{medie} = 5,55$ rot/an
14. $\Delta\%P = 33,3\%$
15. $\Delta M = 160$ mil.u.m., $\Delta\%M = 40\%$
16. $\Delta\%P_{cb} = 27,27\%$
17. $\Delta\%P = 12,9\%$
18. $\Delta\%P_{cb} = -18,16\%$
19. $\Delta\%P_{cb} = -5,26\%$
20. $S_n = 562,5$ mil.u.m
21. $D = 328$ mil.u.m.
22. $D = 148$ mil.u.m., $S_n = 348$ mil.u.m.
23. $S_{f1} = 80$ mil.u.m., $S_{f2} = 72,5$ mil.u.m., $S_{f3} = 65$ mil.u.m., $S_{f4} = 57,5$ mil.u.m., $S_n = 275$ mil.u.m.
24. $S_{f1} = 30$ mil.u.m., $S_{f2} = 30$ mil.u.m., $S_{f3} = 30$ mil.u.m., $S_{f4} = 30$ mil.u.m., $S_n = 320$ mil.u.m.
25. $D = 25$ mil.u.m., $S_f = 225$ mil.u.m.
26. $n = 2$ ani
27. $S_3 = 54$ mil.u.m.
28. $K = 3333,3$ mil.u.m.
29. $C_f = 0,74$ mil.u.m.
30. a) $Dep = 1000$ mil.; b) $Pr_{net} = 42,4$ mil.u.m.; c) $R_{pr/C} = 5,88\%$
31. $d'_p = 15\%$
32. $a = 8,5\%$
33. $C = 360$ mil.u.m.
34. a) $R_{prK} = 14,63\%$, b) $Pr_{net} = 110,62$ mil.u.m., c) $R = 40$ mil.u.m.

Capitolul 3. PIAȚA FINANCIARĂ

TESTE GRILĂ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
c	a	c,d	a	b	a	d	d	d	c
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
c	d	a,c	a	c	b	d	c	b	e
21	22	23	24						
d	b	b	a						

APLICAȚII

1. $C_{OB}=13.333$ u.m.
2. $\Delta\%C_{OB}=11,11\%$; $C_1=1851,85$ u.m.
3. Pierdere = 36,25 mil.u.m.
4. Dvd = 1000 u.m.
5. $C_{OB} = 2133,3$ u.m.
6. $C_{OB} = 825$ u.m.
7. $C_{OB} = 1562,5$ u.m.
8. a) $n_1=75.000$ titluri, b) $n_2=100.000$ titluri.
9. $V_f = 45$ u.m., $C_0=450$ u.m., $C_1=300$ u.m.
10. a) $V_f=100$ u.m., b) pierde 100 u.m., c) $d'=100\%$
11. Câștigă cumpărătorul 50.000 u.m., pierde vânzătorul 50.000 u.m.
12. Agentul economic înregistrează un câștig de 290.000 u.m.
13. a) 50 de acțiuni de tip B; b) câștig de 155.000 u.m.; c) 44 de acțiuni de tip B.
14. Câștigă cumpărătorul 200.000 u.m. Pierderea vânzătorului este de 200.000 u.m.
15. Investitorul obține un câștig de 30.000 u.m.
16. $R_A=12,5\%$
17. $R_{OB}=21,33\%$;
18. $R_{OB}=16,66\%$.
19. Acțiunea este mai rentabilă decât obligațiunea ($R_A=35\%$, iar $R_{OB}=30\%$).

Capitolul 4. ECONOMIA NAȚIONALĂ. MĂSURAREA REZULTATELOR LA NIVEL MACROECONOMIC

TESTE GRILĂ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
a,c,d,g	a,c,d	b,c	e	b	c,d	a-10, b-4,5,8 c-3,6,7 d-2,9 e-1			
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
e	b,c	b	a,b,c		b,c	d	c	a	a
21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
d	a	c	d	c	b	b	b,d	b	b

APLICAȚII

1. PIB=640 mld.u.m, PIN=520 mld.u.m.
2. PNB₂₀₂₄=5.910 mld.u.m., PNB₂₀₂₅=9.930 mld.u.m., $\Delta\%PNB=68,02\%$, PNN₂₀₂₄=5.410 mld.u.m, PNN₂₀₂₅=9.330 mld.u.m, $\Delta\%PNN=72,45\%$
3. PNB=630 mil.u.m., CCF= 24 mil.u.m., PNN=606 mil.u.m.
4. Y_{pd}=1.260 u.m.
5. Y_{pd}= 2.604 u.m.
6. PIB=1381 mil. u.m.; PIN=1104,8 mil. u.m.; PNN=1173,85 mil. u.m.; CCF=272,2 mil. u.m.; SVS=69,05 mil. u.m.
7. PNN_{pp}=570 u.m.; PIB_{pp}=612 u.m.; PIN_{pp}=562 u.m.; Y_N=492 u.m.
8. a) PIB_{pp}= 88.000 u.m., PIB_{pf}=89.000 u.m., b) PNB_{pp}=83.000 u.m., PNB_{pf}=84.000 u.m., c) PNN_{pp}=68.000 u.m., PNN_{pf}=69.000 u.m., d) Y_{pd}=43.500 u.m.

Capitolul 5. VENIT, CONSUM, ECONOMII ȘI INVESTIȚII

TESTE GRILĂ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
b,c	c	d	b	b	c,d	a	b	d	c
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
c	c	a	c	a	c		c	c	b

APLICAȚII

1. $S = 700, 600, 400, 600$; $c = 0.53, 0.375, 0.22, 0.27$; $s = 0.47, 0.625, 0.78, 0.73$
2. $S = 100, 300, 400, 500$; $c = 0.8, 0.7, 0.73, 0.75$; $s = 0.2, 0.3, 0.27, 0.25$
1. $c' = 0.6, 0.8$; $s' = 0.4, 0.2$
2. $s' = 0.3$
3. $c_0 = 0.4$
4. $\Delta S = 40$ mil.u.m., $s' = 0.25$
5. $\Delta S = 200$ mil.u.m., $\Delta\%S = 62.5\%$
6. $I_B = 900$ mil.u.m.
7. $\Delta I = 240$ mil.u.m, $k = 1.66$
8. $I_{\text{nete}} = 312.5$ mil.u.m., $CCF = 187.5$ mil.u.m.
9. $\Delta S = 8$ mil.u.m., $s' = 0.03$
10. $\Delta Y = 1.500$ mil.u.m.
11. a) $\Delta Y = 85.71$ mil.u.m., b) $\Delta S = 5.71$ mil.u.m., c) $s' = 0.07$
12. a) $k = 1.72$, b) $c' = 0.42$, $s' = 0.58$
13. a) $k = 3.33$, b) $c' = 0.7$, $s' = 0.3$
14. $C_a = 1.000$ u.m., $c' = 0.75$, $s' = 0.25$, $c = \frac{1.000}{Y_D} + 0.75$, $s = 0.25 - \frac{1.000}{Y_D}$, $k = 4$
15. a) $S = 0.4Y_D - 1.400$, b) $Y_D = 3.500$ u.m., c) $c' = 0.6$, $s' = 0.4$
16. $17.C_a = 600$ u.m., $c' = 0.65$, $s' = 0.35$, $c = \frac{600}{Y_D} + 0.65$, $s = 0.35 - \frac{600}{Y_D}$, $k = 2.85$
17. a) $C = 0.6Y_D + 540$, b) $Y_D = 1.600$ u.m., c) $c' = 0.6$, $s' = 0.4$
18. $Y = 3.475$ u.m.
19. a) $C = 0.68Y + 540$, b) $Y = 5.125$ u.m.

Capitolul 6. ECHILIBRUL MACROECONOMIC

TESTE GRILĂ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
a,b	b	c,d	a	b	a	a	b	d	a
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
b	b,d	a,d,e	c	a,f	a	a,f	c	a,e	c,e

APLICAȚII

- $Y_E = 4.450$ u.m.
- $Y_E = 3.175$ u.m.
- $G = 150$ u.m.
- $Y_E = 995$ u.m.
- $Y = 1.366 - 14,5d'$
- $Y = 1.758,7 - 29d'$
- $d' = 13,3\%$, d' ar crește la 20% , d' ar scădea la $6,66\%$
- $M = 2.485$ u.m.
- $Y = 5.600 + 8d'$
- a) $Y = 1.136,36 - 18,18d'$, b) $Y = 1.000 + 1.000 d'$, c) $d' = 13,4\%$
- a) $Y = 4.562,5 - 125d'$, b) $Y = 2.500 + 7.500 d'$, c) $d' = 27,49\%$

Capitolul 7. CICLICITATE ECONOMICĂ. CREȘTERE ECONOMICĂ

TESTE GRILĂ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
b	c	a,b	b,c	a	b	c	b,c	a,b,d	a
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
c	d	b	b		b	a	b	b	a,b
21	22	23	24	25					
		b	d	b					

APLICAȚII

- PIB/loc = 869,5 ; 924,4 ; 980 ; 1114,7 ; 997,7 ; 1209,4; $g\% = - , 6,3\% , 6,01\% , 13,7\% , -10,5\% , 21,21\%$
- $g\% U.E. = - , 6,37\% , 6,26\% , 1,2\% , 3,79\% , 3,17\%$, $g\% NAFTA = - , 5,12\% , 9,45\% , 4,71\% , 3\% , 2,18\%$
-

Capitolul 8. INFLAȚIA

TESTE GRILĂ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
d	b	b,c	a	d	b	c	c	d	c
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
a,b	c	b	c	a					d
21	22	23	24	25					
c	a,b,e	a	f	d					

APLICAȚII

1. $I_{GP} = 121,5\%$; $R_i = 21,5\%$.
2. $R_i = - 18,36\%$
3. $R_{ip} = 26,99\%$.
4. $R_i = 17,6\%$
5. $R_i = 8\%$
6. $\Delta\%P_{cb} = - 11,11\%$
7. $SN_i = 2.640$ u.m.
8. $R_i = 44,4\%$, $\Delta\%P_{cb} = - 30,75\%$
9. Pierdere 300 u.m. în termeni reali
10. $R_i = - 20\%$
11. $I_p = 142,85\%$
12. $PIB_n = 600$ mld.u.m.

Capitolul 9. ȘOMAJUL

TESTE GRILĂ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
a,c	a,d	c	d	c	b	b	b,c,e	b	b
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
b	a,c,d	a,d	b,c	b	b,c	a	c	b	a,b,c
21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
a,c	b	d	d	d	b	c	c	c	

APLICAȚII

1. $R_{Spa}=15\%$, $R_{Spo}=20\%$
2. $R_{Spa}=13,04\%$
3. $N_s=1,33$ mil. persoane
4. $P_a=17,5$ mil. persoane, $P_o=14$ mil. persoane
5. $P_i=1,68$ mil. persoane, $P_a=40,32$ mil. persoane, $G_o=61,9\%$, $R_{Spa}=9,92\%$, $R_{Spo}=15,38\%$, $R_{Spt}=9,52\%$
6. $R_{s/Poc}=10,81\%$
7. $N_s=1,035$ mil. persoane, $P_o=18,965$ mil. persoane
8. $R_{Spa}=2,32\%$, $\Delta\%P_a=10,11\%$
9. $R_i=40\%$, $G_{Pt}=48\%$, $N_s=1,01$ mil. persoane
10. $N_s=8$ mil. persoane, $G_{Pa}=66,6\%$, $G_{Pt}=90\%$, $R_{Spat}=21,05\%$

BIBLIOGRAFIE

1. A.S.E., Facultatea de Economie Generală, Catedra de Economie politică, *Economie politică. Aplicații*, Editura Economică, București, 1997.
2. Abraham-Frois, Gilbert, *Economia politică*, Ed. Humanitas, București, 1994
3. Angelescu, Coralia (coordonator), *Dicționar de Economie*, Ediția a doua, Editura Economică, București, 2001.
4. Beardshaw, John, *Economics, A Student's Guide*, Third Edition, Pitman Publishing, London, 1992.
5. Bodea, Gabriela (coordonator), *Aplicații de micro și macroeconomie*, Editura Risoprint, Cluj-Napoca, 2007.
6. Bodea, Gabriela, *Microeconomia: principiile și mecanismele jocului*, Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2002.
7. Bodea, Gabriela, *Teorie micro și macroeconomică*, Editura Risoprint, Cluj-Napoca, 2001.
8. Ciobanu, Gheorghe (coordonator), *Microeconomie*, Editura Risoprint, Cluj-Napoca, 2010.
9. Ciucur, Dumitru (coordonator), *Economie. Aplicații*, Ediția a patra, Editura Economică, București, 2003.
10. Ciucur, Dumitru, Gavrilă, Ilie, Popescu, Constantin, *Economie. Manual universitar*, Ediția a doua, Editura Economică, București, 2001.
11. Clipa, Neculai, *Economie: întrebări, teste și probleme*, Editura Plumb, Bacău, f.a.
12. Cocioc, Paul, Jula, Octavian, *Complemente de microeconomie*, Editura Risoprint, Cluj-Napoca, 2007.
13. Didier, Michel, *Economia: regulile jocului*, Editura Humanitas, București, 1994.
14. Genereux, Jacques, *Economie politică. Microeconomie*, Editura All Beck, București, 2000.
15. Ghișoiu, Magdalena, Cocioc, Paul, *Economie generală*, Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 1999.
16. Heyne, Paul, *Modul economic de gândire*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1991.
17. Kirițescu, Costin C., *Moneda, mică enciclopedie*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1982.
18. Luțaș, Mihaela, *Fundamentele economiei de piață*, Editura Risoprint, Cluj-Napoca, 2003.
19. Luțaș, Mihaela, Ghișoiu, Magdalena, *Economie politică. Culegere de teste și probleme*, Editura Risoprint, Cluj-Napoca, 2004.
20. Popescu, Gheorghe, *Evoluția gândirii economice*, Editura George Barițiu, Cluj-Napoca, 2002.
21. Postelnicu, Gheorghe, *Elemente de microeconomie*, Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2002.
22. Roatiș, Florian, *Economie*, Ediția a II-a, Editura Polirom, București, 1999.
23. Samuelson, Paul A, Nordhaus, William D., *Economie politică*, Editura Teora, București, 2000.
24. Stiglitz, Joseph E, *Principles of Microeconomics*, W.W.Nordon & Company, New York and London, 1993.
25. Voicu, Mariana, *Economie. Culegere de probleme rezolvate*, Editura All, București, 2001.

ANEXĂ

I. Reguli de derivare:

1. $(f \pm g)' = f' \pm g'$, $(\lambda f)' = \lambda f'$;
2. $(fg)' = f'g + fg'$;
3. $\left(\frac{f}{g}\right)' = \frac{f'g - fg'}{g^2}$
4. $(g(f))' = g'(f) \cdot f'$; $(f^{-1})' = \frac{1}{f'(f^{-1})}$

II. Tabloul de derivare al unor funcții elementare:

Funcția	Derivata	Domeniul de derivabilitate
c (constantă)	0	\mathbf{R}
x	1	\mathbf{R}
x^n , $n \geq 1$ întreg	nx^{n-1}	\mathbf{R}
x^r , r real	rx^{r-1}	cel puțin $(0, +\infty)$
\sqrt{x}	$\frac{1}{2\sqrt{x}}$	$(0, +\infty)$
$\ln x$	$\frac{1}{x}$	$(0, +\infty)$
e^x	e^x	\mathbf{R}
a^x , $a > 0$, $a \neq 1$	$a^x \ln a$	\mathbf{R}

ISBN: 978-606-37-2928-7